

Musikk i Forsvaret

En oversikt over konsertvirksomheten til Kongelige norske marines musikkorps mellom 2000-2006

Andrea Rasch

MUS4090 Masteroppgave i musikkvitenskap

60 studiepoeng

Institutt for musikkvitenskap

Det humanistiske fakultet

Takk til...

Bjørn Morten Christophersen, min veileder og Hans Weisethaunet som bidro som biveileder og hjalp til med å få prosjektet ordentlig i gang. Takk til Ole-Jacob Thorkildsen, produsent ved den Kongelige norske marines musikkorps, som ordnet med tilgang på Marinemusikken sitt konsertprogramarkiv. Også en takk til Lars-Thomas Holm som har gitt forslag på hvordan sette opp forskningsmaterialet. Ikke minst takk til Karianne Hansen med hjelp til alt av Excel alt fra oppsett av database, opplæring i pivottabell og omgjøring av Excel til PDF filer. Takk til Jens Melsom som har skaffet meg et lengre lån av boken *Marinemusikken 200 år: «For konge, fedreland og flagget heder* i tillegg til flere samtaler på vei til og fra korpsøvelse. Helt til slutt takk til mamma og pappa som ikke er mer en telefonsamtale unna om det skulle være noe, stille opp som sparringspartnere og generelt har heiet meg frem.

Oslo, oktober 2022

Innholdsfortegnelse

1 Innledning	6
2 Kilder og metode	8
2.1 Jubileumsbøker.....	9
2.2 Master- og hovedoppgaver.....	10
2.3 Offentlige dokumenter og kartlegginger.....	11
2.4 Oppsummering	14
3 Marinemusikkens programarkiv.....	15
3.1 Arkivloven og arkiverket.....	15
3.2 Marinemusikkens programarkiv.....	16
3.3 Sortering av arkiv.....	19
3.4 Laging av database.....	19
4 Marinemusikkens historie	23
4.1 Musikk og militære før 1800-tallet.....	23
4.2 De fem første brigademusikkene.....	24
4.3 1814 - 1820.....	25
4.4 Marinemusikken opprettes.....	27
4.5 Lokalsamfunnet og musikkoppdrag.....	28
4.6 Marinemusikken etter andre verdenskrig.....	30
4.7 Nedleggelsesdebatter	31
5 Musikk som virkemiddel, militærmusikk og korpskonserter.....	35
5.1 Militærmusikkens funksjon.....	35
5.2 Hva er militærmusikk.....	38
5.3 “Hummer og kanari”	39
6 Marinemusikkens konsertvirksomhet 2000 - 2006	40
6.1 Perioden 2000-2006.....	40
6.2 Starten på et nytt årtusen	60
6.3 Komponister og nasjonaliteter 2000-2003	62
6.4 Musikken mellom 2000-2003.....	68
6.5 Marinemusikkens vei videre inn i 2000-tallet.....	70
6.6 Komponister og nasjonaliteter 2004-2006	71
6.7 Musikken mellom 2004-2006.....	77
7 Oppsummering og videre forskning	80
7.1 Marinemusikken i dag.....	80
7.2 Videre forskning.....	81
Kilder	83

1 Innledning

I Norge i dag har vi fem profesjonelle musikkorps som sammen utgjør Forsvarets musikk. Et av disse korpserne er Kongelige norske marines musikkorps (KNMM), populært kalt Marinemusikken. Marinemusikken ble stiftet i oktober 1820 og holder til på Karljohansvern i Horten. De feiret sitt 200 årsjubileum i 2021 (ett år senere grunnet korona), og i den forbindelse utfremførte de i år (2022) *Krigsseilierrekvien* skrevet av Bjørn Morten Christophersen.

Bakgrunnen for å skrive om Marinemusikken bunner ut av ønsket om å se nærmere på Forsvarets musikk i Norge. I utgangspunktet var planen å ta for seg Forsvarets musikk som en helhet og på hvilke måte korpserne aktualiserer seg selv som en del av Forsvaret og kulturlivet i Norge. En alt for stor problemstilling for en masteroppgave, men kanskje enda viktigere å nevne er mangelen på forskning som omhandler de diverse korpserne.

Hverken Forsvarets musikk eller musikkorps generelt har hatt en høy stjerne innenfor akademiske sirkler. Enkelte masteroppgaver og hovedoppgaver er blitt skrevet, senest i 2018 om Luftforsvarets musikk i Trondheim. I forbindelse med Forsvarets musikk 200 års jubileum i 2018 dannet det seg mer interesse rundt tema og antologien *I storm og stille: Forsvarets musikk 1818-2018* som tar for seg flere aspekter med militærmusikkene i Norge. To år etter ble også jubileumsboken for Marinemusikken utgitt.

Ut ifra disse bøkene kan vi lese mye om historie og tidslinjen til Forsvarets musikk i Norge. Derimot er det ikke skrevet like mye om korpsernes indre liv, virksomhet og ikke minst hvilken musikk som blir spilt. I denne oppgaven ønsker jeg å se nærmere på musikken som blir spilt og konsertvirksomhet i en gitt periode. Som nevnt ville det vært mye å ta for seg alle korpserne i en oppgave. Derfor spisset jeg meg inn på ett korps og valget falt på Marinemusikken. I tillegg til at korpset holder til nær Oslo er også Marinemusikken et av de korpserne som er sterkest truet med nedskjæringer og nedleggelse av forsvarsmusikkene i Norge. I forhold til de korpserne som holder til i de større byene Oslo, Bergen og Trondheim, må ofte Marinemusikken i Horten og Hærens musikkorps i Harstad jobbe hardere for å vise sin relevans (Finsrud 2021).

Oppgavens formål er å kartlegge Marinemusikkens konsertvirksomhet og repertoar innenfor en begrenset periode. Jeg har valgt 2000-2006 fordi det ligger noe tilbake i tid og kan knyttes til en periode preget av nedleggelse av forsvarskorps. Kartleggingen kan forhåpentligvis belyse spørsmålene: Hva slags repertoar spilles? Hvilke nasjonaliteter og komponister dominerer? Hva er vektingen mellom ny og gammel musikk? Blir repertoarvalg preget av truslene om nedleggelse, og kan det spores i konsertprogrammene?

I oppgaven vil jeg ta for meg Marinemusikkens konsertvirksomhet i perioden 2000-2006. Jeg har tatt et dypdykk i Marinemusikkens sitt programarkiv (konsertprogrammer) og sett på alt av det de har spilt av konserter og musikk mellom 2000 og 2006. Funnene har jeg samlet inn i et Excel-ark og laget en database og det er fra denne jeg vil beskrive hva som skjer av utvikling i perioden satt opp mot konteksten rundt. Ved hjelp av databasen ønsker jeg å kartlegge konsertvirksomheten til Marinemusikken mellom 2000-2006. Det vil bli gitt en oversikt over hvilke stykker og nasjonaliteter som er spilt, antall ganger, hvilke komponister, hva slags type konserter.

Før jeg kommer inn på kartleggingsdelen vil det først bli gjennomgått hvilke kilder jeg har forholdt meg til samt metode i kapittel 2 og 3. Deretter presenteres det litt om Marinemusikkens historie i tillegg til nedleggelsesdebatten som har preget Forsvarets musikk i kapittel 4. I kapittel 5 blir det gitt innblikk i hva militærmusikk tradisjonelt har vært, presentasjon av tanker om hva militærmusikk og hvordan det kan påvirke. Det vil også bli kort presentert om hvordan en standard korpskonsert og musikkvalg.

I kapittel 6 presenteres som sagt funnene i databasen, både de generelle sett over hel syv årsperioden, samt detaljene for hvert år. Det vil også nevnes litt om omstendighetene rundt i denne perioden, hvem som satt som sjefsdirigenter og hvem som satt som sjefer. Helt til slutt vil funnene blir oppsummert i kapittel 7 der jeg også vil komme med forslag til videre forskning.

2 Kilder og metode

I starten av masterprosjektet var planen som nevnt i introduksjonen å ta for seg Forsvarets musikk som helhet og se nærmere på deres rolle og funksjon i det norske kulturlivet. Dette i seg selv er et ekstremt vidt forskningsspørsmål og ikke minst en mye større oppgave enn hva man får plass til i en master. Ser man på hva det finnes av tidligere forskningslitteratur blir oppgaven enda mer krevende, da det er svært snevert med faktisk forskningsmateriale om spesifikt militærmusikkene her i Norge. Av forskningsmateriale som finnes er det enkelte hovedoppgaver/masteroppgaver som er bygget på direkte kildematerialer, materiale fra NOU (Norske offentlige utredninger), to Stortingsmeldinger, tre jubileumsbøker og ikke minst en god mengde avisartikler og avisinnlegg der det som oftes handler om nedlegging av ett eller flere av Forsvarets musikkorps.

Skulle masterprosjektet handlet om hele Forsvarets musikk, hadde man vært nødt til å gjøre mye mer forskningsarbeid fordelt utover de fem forsvarskorpene for å i det hele tatt ha grunnlag for det som skal diskuteres. Derfor, etter råd fra hovedveileder Morten Christophersen og biveileder Hans Weisethaunet, spisset jeg oppgaven inn på ett korps i stedet for alle fem. Ut i fra de kildene og forskningslitteraturen som eksisterer skal vi se at det er helt tydelig en ting som går igjen: Diskusjonen om nedleggelse. Dette gjelder primært de fire militærkorpene som befinner seg utenfor Oslo, men rundt om i Norge.

Ett av de korpene som oftest diskuteres når det kommer til nedleggelse er Marinemusikken i Horten. Årsakene kan være mange, men noe av diskusjonen har rot i at Horten allerede befinner seg ganske nærme Oslo og at det er mer logisk med ett korps som representerte hver sin del av landet. Sist Marinemusikken for alvor holdt på å opphøre var som nevnt i 2003, men senest i 2016 ble det lagt frem et nytt forslag om nedleggelse av korpset. Marinemusikken bestod i 2003, mens militærkorpene i Halden og Kristiansand ble lagt ned. Det virket derfor naturlig å spisse oppgaven inn mot Marinemusikken i Horten både fordi det er såpass nærme et arkiv som gir enkel tilgang.

Videre i dette kapittelet skal jeg gå nærmere på de kildene jeg har funnet av tidligere forskning på emnet om Forsvarets musikk som helhet og Marinemusikken. I neste kapittel kommer jeg til arkivsøket jeg foretok meg i Horten, i Marinemusikkens eget arkiv.

2.1 Jubileumsbøker

Marinemusikken 200 år (1820-2020) "For konge, fedreland og flaggets heder"

I 2020 feiret Den Kongelige Norske Marines musikkorps (KNMM), også kjent som marinemusikken, 200 år. I den anledning ble det utgitt en jubileumsbok skrevet av Truls Sanaker og Jan Ingar Hansen. Sanaker har tidligere vært ansatt som trompetist i Marinemusikken og senere vært sjef, mens Hansen også til 175 års jubileet ble hentet inn som forfatter av den gangens jubileumsbok: *Marinemusikken 1820-1995 "På opprørt hav"*.

Hansens selv, la vekt på at denne boken bærer preg av kort produksjonstid og at det har vært et behov for en mer utfyllende tekst om korpsets historie.

Marinemusikken 200 år "For konge, fedreland og flaggets heder" tar for seg historien til Marinemusikken helt fra den opprettelse i 1820 og fram til dagens marinemusikk. Sanaker og Hansen forholder seg til en historisk tidslinje hvor de velger å begynne med og kontekstualisere hvorfor Marinemusikken ble startet. De fortsetter tidslinjen videre med hvordan korpset var organisatorisk satt opp, utdanning og opprettelse av musikkskole, dirigenter fra utlandet, kort innom tidlig konsertvirksomhet, utskiftning av ledelse og trusler om nedleggelse. Som en del av forskningen Sanaker og Hansen har foretatt seg for å dokumentere historien til Marinemusikken har de funnet frem brevvekslinger, dokumenter fra den daglige driften på Marinebasen i Stavern og gamle avisutklipp helt tilbake til slutten av 1800-tallet. Avslutningsvis runder de av med hva Marinemusikken har drevet med i nyere tid, nærmere bestemt fra 2000-tallet og oppover.

I sin helhet gir denne boken først og fremst et overblikk over Marinemusikkens historie og er fint tilskudd til Forsvarets musikk sin jubileumsbok: antologien *I storm og stille: Forsvarets musikk 1818-2018* som ble utgitt to år tidligere.

I storm og stille: Forsvarets musikk 1818-2018

I 2018, to år før Marinemusikken fylte 200 år, hadde Forsvarets musikk sitt eget 200 årsjubileum. Årsaken til at Forsvarets musikk feirer 200 årsjubileum før Marinemusikken

finner vi svar på i historien om opprettelse av de første militærkorpserne. Boken er en antologi, det vil si en samling av litterære tekster der også enkelte av tekstene er utgitt tidligere. Som redaktør for boken står Niels Persen.

Antologien kan deles inn i tre deler. Den første delen tar for seg Forsvarets musikk historie, den andre delen inneholder enkeltstående artikler om norsk militærmusikk og militærkorps fra diverse musikkvitere som har spesifisert seg på temaet, og den tredje og siste delen består av tekster fra hver av de respektive korpserne som i dag utgjør Forsvarets musikk. I tillegg er det to artikler om militærkorpserne som ikke inngår i Forsvarets musikk: Hans majestet kongens 3. gardekompani og Heimevernets musikkorps.

I storm og stille tar for seg et historisk perspektiv på Forsvarets musikk, men i tillegg (og til forskjell fra jubileumboka om Marinemusikken) supplerer del 2 av boka med forskning rundt militærmusikk og militærorkestre. Boken er også innom flere temaer enn bare den historiske tidslinjen til Forsvarets musikk, men er også i aller høyeste grad et stort bidrag til forskning på Forsvarets musikk tidligere historie. Den inneholder i stor grad akademisk arbeid og bygger også på tidligere forskning, og blir derfor litt mer enn en “coffee table book”. Persen, redaktøren for boken, åpner også opp for flere forskningsspørsmål om Forsvarets musikk og oppmuntret til mer forskning på emnet.

2.2 Master- og hovedoppgaver

Over har jeg altså drøftet jubileumbøkene som er med på å gi et historisk overblikk på Forsvarets Musikk og Marinemusikken. De neste kildene jeg skal presentere er en masteroppgave og en hovedoppgave som spisser seg mer mot et tema innenfor emnet Forsvarets musikk.

Jan Viggo Moksnes Øvre: *Luftforsvarets musikkorps*

I sin masteroppgave fra 2018, skriver Jan Viggo Moksnes Øvre om Luftforsvarets musikkorps i Trondheim. Masteroppgaven tar for seg Luftforsvarets musikkorps sin historie fra 1818 med et fokus på ledelsesstrukturen og endringer mellom 1945-1990. Moksnes Øvre sin oppgave har blant annet vært med på å inspirere til mitt eget masterprosjekt og har gitt meg flere eksempler på kildematerialer med tidligere forskning. Oppgaven viser at det er et

behov for forskningsartikler som går mer inn på de enkelte forsvarskorpene. Jubileumbøkene tar for seg det som er mer generelt om korpene, litt grundigere om opprettelsen, mens den nyere historie står åpen for mer spisset forskning på de enkelte korps.

Svein Holtan: *Den standhaftige militærmusikken*

I tillegg til å være tidligere ansatt som oberstløytnant i Luftforsvaret, har Svein Holtan også utdanning både innen musikk- og medievitenskap. I sin fordypningsoppgave *Når Apollo underlegges Mars: Forsvarets musikk eksistensgrunnlag - de lange linjer og fremtidige muligheter* (2000), ved Luftkrigsskolen, tar Holtan for seg utviklingen av forsvarskorpene med et særskilt fokus på nedleggelses debattene som har dreid seg om Forsvarets musikk gjennom flere år, og hvordan de likevel har klart å bevare seg. *Den standhaftige militærmusikken* (2006) ved Institutt for forsvarsstudier, er en oppdatering og videreutvikling av fordypningsoppgaven fra 2000. Holtan tar utgangspunkt i stortingsdokumenter og politiske behandlinger, og viser til hvordan Forsvarets musikk har vært organisert og endret seg opp gjennom historien. Dette arbeidet gir en tydelig oversikt over hvilke politiske behandlinger og synspunkter Forsvarets musikk har hatt siden 1818. Oppgavene har hjulpet meg mye i forhold til enklere kildesøk av politiske dokumenter som setter konteksten for mitt eget forskningsprosjekt

2.3 Offentlige dokumenter og kartlegginger

Som nevnt, har oppgavene ovenfor vært med på å hjelpe kildesøk i offentlige dokumenter. Blant offentlige dokumenter som omhandler Forsvarets musikk finner vi en norsk offentlig utredning fra 1979, to Stortingsmeldinger (St.meld 19 fra 1992-1993 og St.meld 33 fra 2008-2009), og en kartlegging av helserelevante arbeidsforhold for ansatte i Forsvarets musikk fra 2020. Videre vil jeg presentere litt om disse dokumentene og hva de tar for seg.

NOU 1979: 50

NOU står for *Norges offentlige utredninger* og har som sitt formål å:

(...) drøfte kunnskapsgrunnlaget og mulige handlingsvalg eller strategier for utvikling og iverksetting av offentlige tiltak for løsning av samfunnsmessige problemer og utfordringer (Hansen T. 2020).

Utvalgt som tar for seg utredningene blir oppnevnt av regjeringen og består hovedsakelig av politisk uavhengige eksperter på fagområdet som skal undersøkes. Utredningene skal helst kun ta for seg det faglige aspektet og ikke det politiske. Likevel kan de komme med anbefalinger om politiske tiltak på det som er utredet.

i 1974 ble det henstilt fra Forsvarskomiteén til Forsvarsdepartementet om å nedsette et utvalg til å vurdere Forsvarets musikk fremtidige virksomhet. Henstillingen kom i forbindelse med behandling av Forsvarsbudsjettet for 1974. Utredningen tar en grundig gjennomgang av datidens rolle Forsvarets musikk utgjorde, både innad i Forsvaret og overfor det sivile samfunnet:

Utvalget fant, for å ha best mulig grunnlag for sine vurderinger, å måtte ta kontakt med personer og instanser som er berørt av Forsvarets musikk både direkte og indirekte. (NOU 1979: 50)

I tillegg til analyse av behov, gjennomgang av de eksisterende forsvarskorpene, tidligere forslag om å kutte antall korps eller øke antall korps og statistikk rapporter, er det også lagt med et vedlegg om historien av Forsvarets musikk skrevet av Arvid Bang.

Forsvarets forskningsinstitutt (FFI): *Arbeidsmiljø og helseprofil hos musikere ved Forsvarets musikk*

I 2020 ble det forespurt til Forsvarets Forskningsinstitutt (FFI) om å kartlegge de helserelaterte arbeidsforholdene blant Forsvarets musikk ansatte. I forespørselen ble det lagt vekt på at annen forskning på yrkesmusikere viser at det psykososiale miljøet, yrkesstress og arbeidsforhold kan være mer krevende enn andre yrker.

Det er først når FFI kartlegger fysiske, sosiale og psykologiske utfordringer blant profesjonelle musikere ansatt i Forsvarets musikk, mens de tidligere har forsket på yrkesskader og yrkesrelatert stress knyttet til andre steder i Forsvaret. Et spesielt ønske fra musikere i Forsvarets musikk var å kartlegge hvorvidt arbeidssituasjonen hos militære musikere skiller seg fra ansatte i sivile symfoniorkestre. Undersøkelsen fant ikke store forskjeller på arbeidsmiljørelaterte skader eller helse profilen mellom militære og sivile musikere, derimot fant de ulikheter i arbeidsmiljø og yrkesstress som kan komme av

nedbemanning, omorganisering og store forskjeller i lønn, antall arbeidstimer per uke og graden av kontroll på egeninnsats.

Undersøkelsen har nok vært sterkt ønsket blant Forsvarets musikk sine ansatte slik at de kan få dokumentert og sammenlignet arbeidsforhold. Blant musikere ansatt i Forsvarets musikk opplever 46 prosent at de i liten grad kan påvirke beslutninger angående egen arbeidssituasjon og hele 82 prosent har opplevd nedbemanning og omorganisering i løpet av sin ansettelsestid. Sistnevnte har følger på hvordan de ansatte tenker om fremtiden i korpene og 44 prosent mener de står i fare for å miste arbeidet grunnet nedlegging, innskrenking av stillinger, eller andre årsaker innenfor de nærmeste 3 årene (fra 2020).

St.meld. nr. 33: “Kultur å forsvare” Om kulturvirksomheten i Forsvaret frem mot 2020

Det som fram mot 2009 ble kalt stortingsmeldinger, i dag melding til Stortinget (meld. St.), er et dokument som regjeringen sender til Stortinget når den vil presentere saker for Stortinget og få dem drøftet uten at det trengs å foreslå vedtak (SNL: Gisle, 2022). Meldingene dreier seg ofte om planer som regjeringen vurderer å iverksette og derfor ønsker å få dem drøftet i Stortinget med tanke på eventuell framtidig lovgivning. Det kan være rapporter om arbeid gjort på et spesielt felt, eller de kan drøfte framtidig politikk og ofte inneholde politiske og økonomiske analyser. Meldinger til Stortinget og behandling av dem danner ofte grunnlag for senere proporsjoner, blant annet stortingsvedtak, altså vedtak som ikke gjelder loven (Gisle 2022, Store norske leksikon).

I St.meld. nr. 33 fra 2008-2009 er regjeringens hensikt å løfte frem og synliggjøre kulturvirksomheten som foretas i Forsvaret, og også drøfte deres fremtidige rolle:

(...) og foretar en strategisk og helhetlig vurdering av hvordan den kan utvikles både for Forsvaret og samfunnet for øvrig. (St.meld. nr. 33 2008-2009, s. 6).

Stortingsmeldingen tar i tillegg til Forsvarets musikk også opp de nasjonale festningene og Forsvarets museer. Det nevnes at Forsvarets musikk fra før av når ut til et stort publikum, men det at ligger en enda større synliggjøring potensiale og at det fra siste halvdel av langtidsperioden (fra 2011-2013) skal legges opp til trinnvis opptrapping av besetning, særlig når det kommer til de minste korpene.

St.meld. nr. 33 er delt inn i 9 kapitler der de to første kapitlene gir introduksjon til tema og sammendrag av hovedbudskap. Kapittel 3 tar for seg begrepsforklaringer og tidshorisont for forslagene, mens kapittel 4 tar for seg historien til kulturvirksomhet i Forsvaret og beskriver hva dens mål, aktiviteter og samfunnsverdier er. Kapittel 5-8 beskriver hvordan virksomheten foregår i dag og hva regjeringens ambisjoner er for kulturavdelingene i Forsvaret skal være fremover. Stortingsmeldingen runder av i kapittel 9 med hvilke økonomiske og administrative konsekvenser de tidligere drøftet tiltakene vil få. Ved å lese stortingsmeldingen gir det et inntrykk av hvordan Forsvarets musikk har blitt politisk behandlet og hva ønske for deres funksjon og virksomhet skal være.

2.4 Oppsummering

Som vi ser av kildematerialet er det ikke like mye forskning å ta av. Dette viser at det er et behov for mer forskning på emnet, gjerne spesifikt på hvert korps. Ikke bare historien til korpene, men også virksomheten, indre liv og hvordan de arbeider i dag. Dette leder meg over til neste kapittel der Marinemusikkens programarkiv vil bli presentert. Ved å se nærmere på virksomheten til forsvarskorpene, organisere og kartlegge, vil det kunne gi et innblikk i hvilken funksjon de utspiller både som en del av Forsvaret, men også for staten.

3 Marinemusikkens programarkiv

Mitt masterprosjekt baserer seg i all hovedsak på Marinemusikkens sitt programarkiv, det vil de konsertprogrammene de har arkivert opp gjennom tidene. Ved to anledninger har jeg reist til Karljohansvern i Horten og skannet inn deler av arkivet som ligger arkivert: alt av konsertprogrammer mellom 1990-2010. Hensikten med dette arkivdykket har vært å se nærmere på hva marinemusikken har spilt av musikk, deres konsertvirksomhet og hvordan det har utviklet seg.

Før jeg tar for meg Marinemusikken sitt programarkiv, skal jeg først presentere hvordan generelt et arkiv skal fungere og hvorfor man anser det som viktig å arkivere.

3.1 Arkivloven og arkivverket

«Arkiv består av dokumenter eller informasjon som er skapt eller mottatt av fysiske eller juridiske personer» (Sundqvist, Bering 2022). Dokumentene som bevares i arkiv kan enten være et utvalg for langtidsbevaring og ikke lenger er i bruk hos arkivskaperen, eller de kan være et resultat av arkivskaperens virksomhet ved et gitt tidspunkt uansett hvor lenge det oppbevares (Ibid). «Arkiv er dokumenter som blir til som ledd i en virksomhet» (Arkivverket 2022)

I Norge har vi en arkivlov som skal sikre en såkalt helhetlig samfunnsdokumentasjon (Arkivverket 2022). Formelt er arkivloven kjent som *Lov av 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv*, trådte i kraft 1. januar 1999. På sine nettsider skriver arkivverket følgende:

Loven har som formål å sikre arkiv som har betydelig kulturell eller forskningsmessig verdi, eller som inneholder rettslig eller viktig forvaltningsmessig dokumentasjon, slik at disse kan bli tatt vare på og gjort tilgjengelige for ettertiden (§ 1). Arkivverket 2022

De overordnede og grunnleggende regler som står nedfelt i arkivloven omfatter særlig arkiv i offentlig forvaltning. Dokumentene i arkivet kan være alle typer medier og i alle formater; alt fra pergamenter, databaser på filer eller magnetbånd og cd (Arkivverket 2022).

Det er enkelte punkter en bør være klar over når det gjelder arkiver. Arkivdokumentene finnes det stort sett kun ett eksemplar av og de er derfor svært verdifulle. Skulle et dokument gå tapt vi også informasjonen og det det dokumentet representerte gå tapt (Ibid). Når man arkiverer blir dokumentene systematisert og registrert slik at de skal være så enkle som mulig å ta i bruk (Ibid).

Hvorfor man bevarer et arkiv har flere årsaker. Først og fremst dokumenterer det arkivskaperens virksomhet for ettertiden. Det kan si noe om hva som ble bestemt eller sagt og på hvilke grunnlag. Etter at arkiv har gått ut av daglig bruk kan de likevel inneholde informasjon som befolkningen ønsker tilgang på. Ikke minst vil også forskere kunne ha nytte av gamle og fortsatt aktive arkiv for å kunne komme til bunns i problemstillinger og belyse spørsmål.

3.2 Marinemusikkens programarkiv

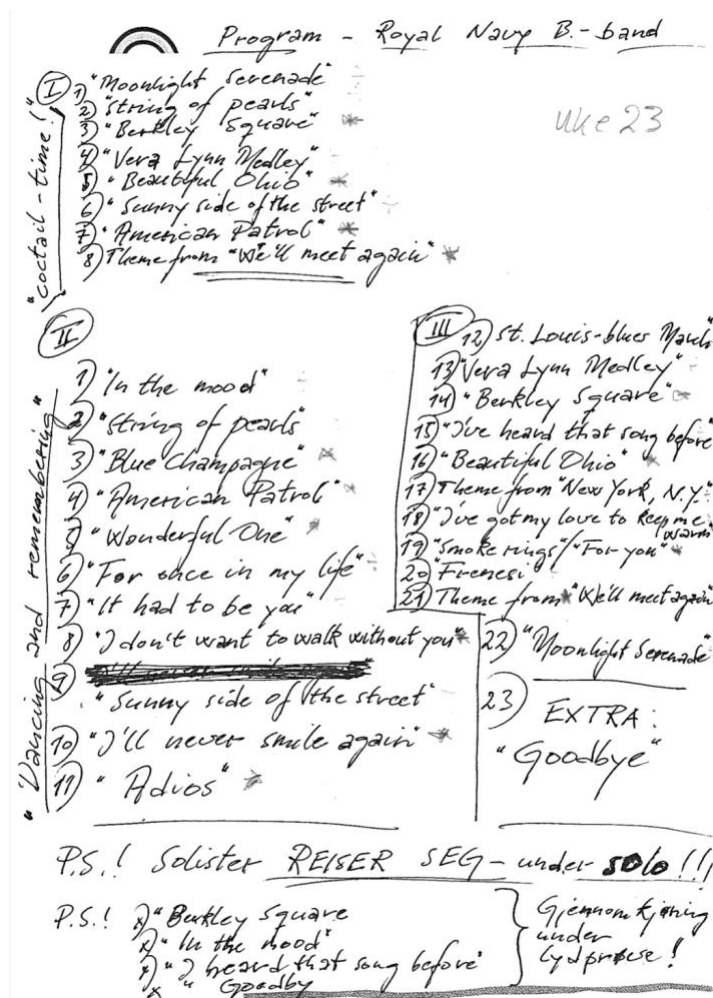
I Horten på Karljohansvern har Marinemusikken sin base. Som nevnt har jeg ved to anledninger vært der for å skanne inn programarkivet de har liggende. Arkivet er foreløpig ikke digitalt tilgjengelig, men Marinemusikken er i en digitaliseringsprosess, der ikke bare programarkivet, men også notearkivet skal digitaliseres. Programmene ligger sortert i ringpermer etter år og måneder, med et gjennomsnitt på to til tre år per perm. Dokumentene er hovedsakelig konsertprogrammer, men også innmeldingslister til TONO, håndskrevne setlister og konsertplaner.

Programarkivet til Marinemusikken strekker seg helt tilbake til 1970-tallet, men det er ikke før mot slutten av 1990-tallet arkivet tar seg mer opp og blir fyldigere. Fra 1970-tallet og fram til årtusenskiftet er det vanskeligere å se hvilke måneder konserter er blitt holdt i. Ikke alle måneder er heller dokumentert. Fra 2000 jevner det seg mer ut og vi ser tydeligere hvilke måned de er blitt holdt, hva som er spilt og hvilke komponister.

Det er riktig nok enkelte måneder som ser ut til å være dårligere dokumentert i detalj enn andre. Et eksempel på dette er maimåned; enkelte år finnes det kun ett dokument der det kanskje står hvilke fire marsjer de spilte til 17. mai. Andre år står det kun at de brukte

marsjmappen, men ikke hva innholdet i den var. Jo lenger vi kommer utover 2000-tallet jo fyldigere blir maimånedene og vi ser det blir flere konserter i tillegg til tradisjonell spilling

Fra 2000-2006 er arkivet ganske så oversiktlig å forholde seg til. Her inneholder dokumentene som oftes datoer for når konserter har blitt holdt, hvor de har spilt, hvem som dirigerte osv. Det er riktignok enkelte unntak: også i denne perioden er det ark hvor det kun står setliste til for eksempel storbandkonsert. Setlistene er kanskje blant de dokumentene som er mest kompliserte å forholde seg til da de stort sett er håndskrevne, ikke oppgir hele navnet på låten som spilles og komponist står svært sjeldent oppført. Ved enkelte anledninger spilles det også medley, altså en låt sammensatt av flere etter hverandre, men det er ikke oppgitt arrangør. Videre er det et bilde eksempel på hvordan en håndskreven settliste kan se ut.

Selv om arkivet mellom 2000-2006 er tilnærmet fullstendig, finnes det også i denne perioden enkelte konsertprogram som mangler. En av grunnene til at vi kan være helt sikre på dette er at Marinemusikken i en periode lagde konsertprogrammer som også inneholdt informasjon om kommende konserter/konsertprogram for vår/høst (se neste bilde). Disse typer

arkivdokumenter gjør jobben mye enklere fordi man kan sammenligne informasjonen på de med hva som ligger av andre arkiverte dokumenter innenfor et år. Utfordringen er når det mangler dokumentasjon på en konsert som skulle vært der. Ble det avlyst eller har dokumentet rett og slett uteblitt fra arkivet? Vi kan likevel notere oss ned at det antageligvis har blitt holdt en konsert, selv om vi ikke vet hva repertoaret var.

KONSERTER HØST 2003	
Torsdag 16. Oktober Oseberg Kulturhus	TV-Aksjonen
Fredag 17. Oktober kl. 19.30 Lørdag 18. Oktober kl. 17.00 Bakkenteigen Kulturhus	Promskonsert Solist: Camilla Jonstang Dirigent: Nigel Boddice
Torsdag 30. Oktober kl. 19.30 Bakkenteigen Kulturhus Fredag 31. Oktober kl. 19.00 Evangeliehuset, Porsgrunn	Solist: Arve Tellefsen Dirigent: Leif Arne Tangen Pedersen
Torsdag 6. November kl. 19.30 Bakkenteigen Kulturhus	Solist: Erik Bye Dirigent: Christian Eggen
Torsdag 20. November kl. 19.30 Bakkenteigen Kulturhus Fredag 21. November Våle samfunnshus kl. 19.30	Swinging Christmas Marinemusikkens storband Solist: Mariann Aas Hansen, sang og Nils Mathisen, sang Dirigent: Hans Mathisen
Torsdag 20. November kl. 12.00 Moss kirke Fredag 21. November kl. 19.00 Karljohansvern, Horten	Kammermusikkonsert
Torsdag 27. November kl. 18.00 Nøtterøy Kulturhus Fredag 28. November kl. 18.00 Samfunnsalen, Moss Lørdag 29. November kl. 17.00 Bakkenteigen Kulturhus	Familiekonsert Nissa & Elisabeth fra Julemorgen NRK
Torsdag 11. Desember kl. 19.30 Holmestrand kirke Fredag 12. Desember kl. 19.30 Tønsberg kirke Lørdag 13. Desember kl. 17.00 Horten kirke	Julekonsert Solister: Solister: Charlotte Fongen, Charlotte Thingelstad, Marius Roth Christensen, Magne Fremmerlid Dirigent: Leif Arne Tangen Pedersen
Torsdag 18. Desember kl. 12.00 Nøtterøy Kulturhus Fredag 19. Desember kl. 12.00 Bakkenteigen Kulturhus	Julematiné Solist: Inger Johnsrud Dirigent: Lars Erik ter Jung

Det kan også merkes at konsertprogrammene for de tradisjonelle fyrverkerikonsertene Marinemusikken holder ikke er blitt funnet for perioden 2000-2006. Oversikten for holdte konserter finner man bakerst i jubileumsboken om Marinemusikken av Hansen og Sanaker

(2020, s. 285), men har altså ikke vært mulig å spore i arkivet. De har derfor blitt holdt utenfor databasen som er laget, men tatt med i den helhetlige beregningen.

Det er mye forskning som kan gjøres på Marinemusikkens programarkiv og sikkert også de andre militærkorpssene vi har her i Norge. Om ikke arkivet er 100 prosent fullstendig vil jeg heller ikke si at det mangler materiale å forske på. Arkivet oppleves som nevnt litt fyldigere utover 2000-tallet, men også før 1990-årene er det en del virksomhet å ta tak i. Det finnes mye man kan legge fokuset sitt på, alt fra musikken de spiller og hvem som har komponert den, konsertvirksomheten (hvor de har holdt konsert og for hvem), dirigenter og solister med mer.

3.3 Sortering av arkiv

Det er ikke bare å skanne inn arkivet. Etter at skanne arbeidet ble gjort begynte sorteringsarbeid. I og med at ikke alt ligger i perfekt rekkefølge innenfor hvert år ble en større del av arbeidet gått til å sortere filene inn i år og deretter måneder for å gi best mulig oversikt. Etter å ha sortert det materialet jeg hadde skannet inn, ble oppgaven videre å finne en måte å organisere den informasjonen på, samtidig gjøre den søkbar slik at jeg kunne sammenlikne år, se etter trender og analysere hva som skjer mellom 2000 og 2006.

3.4 Laging av database

En database er en samling av en mengde data - det være se tall, svar på undersøkelser, eller i dette tilfellet innskannede kildemateriale - laget på et elektronisk medium (Bratbergsengen 2022, Store norske leksikon). Av databasetyper finnes det flere muligheter å lage på nett, men det går også an å lage en søkbar database i Excel. Sistnevnte er det som blir brukt i denne oppgaven.

Det fine med Excel er at programmet muliggjør å lagre store mengder data i tillegg til å inneha analyseverktøy (Microsoft support, u.å.). Som et supplement til Excel tilbyr også Microsoft programmet Access, et annet databaseprogram. Man kan benytte seg av hvert program hver for seg, eller man kan kombinere. Mens Excel i hovedsak fungerer til å analysere dataen kan Access bidra med å holde dataen organisert og gjøre tilgjengelig for

flere brukere. Dette til tross gir Excel på egenhånd en god oversikt over materialet og søkefunksjonen er grei å bruke, og ikke minst har man alt av info og søkefunksjoner på ett sted. Dette er grunnlaget for hvorfor jeg kun har valgt å forholde meg til Excel.

Database

Det å skulle sortere arkivet inn i Excel ble en større oppgave. Første steg var å finne en måte å lage en oversikt som fikk med samtlige info uten at det skulle bli for uoversiktlig og muliggjøre analyseverktøyene som finnes i Excel. Det ble nesten lettere å tenke i motsatt rekkefølge; Jeg fant hvilket analyseverktøy jeg ville bruke, før jeg bestemte meg for hvordan jeg organiserte dataen. Før det går nærmere inn på bruken av pivottabell som analyseverktøy skal det først presenteres hvordan programarkivet ble ført inn i Excel.

Aller først var det å sette seg ned og skrive alt av info en ønsket å få ut av databasen. Her kan man holde på ganske lenge med diverse kategorier, men jeg landet til slutt på ti ulike kategorier: år, dato, konsert, stykke, komponist, komponistens nasjonalitet, arrangør, solist, dirigent og sted for holdte konsert. I tillegg for at søkemotoren skulle fungere litt bedre la jeg på spesifikk måned for konsert og to telle kategorier. Kategoriene ble ført inn i de øverste cellene bortover i Excel arket slik som man ser i vedlegg 1.

År og dato gir en gode muligheter for å sammenligne år opp mot hverandre. Vi kan da også se nøyaktig hvilke datoer stykker ble spilt og konserter ble holdt. For de konsertene som ikke har oppført dato, men ligger innenfor en måned eller på vippen mellom to måneder står ikke dato notert ned, men antatt måned konserten ble holdt. For hver ny konsert som blir holdt har jeg markert hele raden bortover i egen farge.

Et av de aspektene er å se på hvilke typer konserter Marinemusikken holder og ikke minst antallet. Når man ser på programarkivet kan man organisere konsertene Marinemusikken holder i forskjellige konserttyper. Hva som bestemmer hva man skal kategorisere konserten avhenger av flere faktorer. Det kan si noe om hvor konserten er spilt, for eksempel en kirkekonsert. Det kan være publikums basert for eksempel skolekorps konsert, barneskole konsert eller fengsels konsert. Konserttype kan også henge sammen med hvilken setting det spilles i, for eksempel tradisjonsspill, urfremføring eller forsvarskonsert.

Flere av konsertene kan også sies å være hybrider, det vil si flere kategorier kan passe inn på en konsert. For å gjøre det mer oversiktlig og lettere å søke er konsertene kun notert med en konserttype. Her er selvsagt utfordringen at man påvirker resultatet ved å selv plassere konserten innenfor en type. For å gjøre opp for dette har jeg som oftest valgt å kategorisere konsertene etter hva som er oppgitt på programmet; har det stått kirkekonsert regnes det som en kirkekonsert, står det konsert for skolekorps er det en skolekorpskonsert osv.

Kolonnene “stykke”, “komponist”, “nasjonalitet” og “arrangør” inneholder slik det står. Nasjonalitet er selvsagt om komponisten. I de tilfellene hvor man ikke finner komponist eller nasjonalitet på verket står det beskrevet med “ukjent”. Det er også tilfeller der stykket som er blitt spilt er basert på en tradisjonell melodi. I komponist kolonnene vil det da stå “trad.”, i nasjonalitet kolonnen står det oppgitt nasjonalitet på melodien hvis det har vært mulig å finne ut, og til slutt er det eventuelt fylt inn med arrangør i egen kolonne ved siden av. Som et tilleggsmoment har jeg farget cellene med kvinnelige komponister i en egen farge.

I databasen har jeg også fått med meg hvilke solister som har vært med på de diverse konsertene, hvem som har dirigert og hvilke steder konsertene har blitt holdt. Det er ikke på alle dokumenter i arkivet det står hvilke stykker det har vært med solist, men solisten er presentert på programmet. Jeg har da enten sett på hvilke stykker som er spilt og plassert solist på antatt stykke, men om det ikke har latt seg gjøre har jeg plassert de vilkårlig i rekkefølge de står nevnt i arkivdokumentet. I svært få tilfeller står det ikke nevnt hvem som har vært solist, kun at det er solist på stykke. Det vil da stå “solist” i på de stykkene det gjelder.

Det er ved enkelte anledninger jeg ikke har funnet konsertprogrammet, men vet det har blitt holdt en konsert (ref. 3.2 om Marinemusikkens arkiv). Jeg har da skrevet opp den informasjonen jeg finner så langt det lar seg gjøre. Det vil derfor være flere konserter som står notert som “ikke funnet”. På den måten er de med i tellingene for hvor mange konserter Marinemusikken har holdt årlig, men vi får ikke med oss hvilke stykker som ble spilt, eller eventuelle solister. Ved enkelte anledninger har det vært mulig å notere inn hvem som dirigerte konserten og solist fordi det står oppført i en programoversikt slik som bildet på side 18.

Under kan man se to bilder på hvordan en typisk konsert vil være notert.

ÅR	DATO	KONSERT	STYKKE	KOMPONIST	NASJONALITET
2000	06.01.2000	Nyttårskonsert	Marsj fra Sigøynerbaronen	Johann Strauss	Østerriksk
2000	06.01.2000	Nyttårskonsert	Overture Orpheus underverdenen	Jacques Offenbach	Tysk
2000	06.01.2000	Nyttårskonsert	Chanson d'amor	Edward Elgar	Engelsk
2000	06.01.2000	Nyttårskonsert	Lyn og torden polka	Johann Strauss d.y	Østerriksk
2000	06.01.2000	Nyttårskonsert	Operasangeren	Feldborg/Diverse/ Simensen	Diverse
2000	06.01.2000	Nyttårskonsert	An Der schönen blauen Donau	Johann Strauss d.y	Østerriksk
2000	06.01.2000	Nyttårskonsert	For once in my life	Orlando Murden/ Lennie Niehaus	Amerikansk
2000	06.01.2000	Nyttårskonsert	Imitasjoner	Brede Bø	Norsk
2000	06.01.2000	Nyttårskonsert	Rakevise (vem vet)	Lisa Ekdal	Svensk
2000	06.01.2000	Nyttårskonsert	Interlude fra "Year of the Dragon"	Phillip Sparke	Engelsk
2000	06.01.2000	Nyttårskonsert	Ungarsk dans	Johannes Brahms	Tysk
2000	06.01.2000	Nyttårskonsert	Viking Spirit 3. sats	Torstein Aagaard-Nilsen	Norsk
2000	06.01.2000	Nyttårskonsert	Champagnegalopp	Hans Christian Lumbye	Dansk
2000	06.01.2000	Nyttårskonsert	Radetzky-marsj	Johann Strauss	Østerriksk

ARRANGØR	SOLIST	DIRIGENT	STED	Måned
		Nigel Boddice	Oslo	Januar
Hibbert		Nigel Boddice	Oslo	
		Nigel Boddice	Oslo	
		Nigel Boddice	Oslo	
	Brede Bø	Nigel Boddice	Oslo	
		Nigel Boddice	Oslo	
	Brede Bø	Nigel Boddice	Oslo	
	Brede Bø	Nigel Boddice	Oslo	
Bjørn Bogetvedt	Brede Bø	Nigel Boddice	Oslo	
		Nigel Boddice	Oslo	
		Nigel Boddice	Oslo	
		Nigel Boddice	Oslo	
		Nigel Boddice	Oslo	
		Nigel Boddice	Oslo	

Til sammen er det blitt ført inn 3286 linjer med konsertrepertoar, komponister, nasjonalitet, arrangører, solister, dirigenter og sted i Excel. Det har vært et svært tidkrevende arbeid der jeg har måttet gå inn og dobbeltsjekke flere titler, komponister med mer, flere ganger, særlig fordi ikke alle stykkene blir kaldt det samme i hvert arkivdokument (det kan være presentert med original tittel, fornorsket tittel og til og med bare halve tittelen), men det er et arbeid som må gjøres slik at vi kan forske nærmere på Marinemusikkens virksomhet. Dette åpner også for å forske på flere år ved hjelp av Marinemusikkens programarkiv og mulighet for å utvide og bygge videre på databasen.

Pivottabell

Ut fra databasen kunne jeg benytte meg av Excel- verktøyet pivottabell. Ved å markere hele databasen som er ført inn i Excel kan man opprette en pivottabell som hjelper med å analysere dataene. Funksjonen fungerer både på tall, men også på annen type verdi. For å sammenligne kategoriene opp mot hverandre kan man filtrere, se verdier (antall), og dermed få et oversiktlig bilde på resultatene for det man ønsker å finne ut.

4 Marinemusikkens historie

Som et ledd i masteroppgaven ønsker jeg å gi et lite innblikk i Marinemusikkens historie og virksomhet fra tidligere av. Dette gir svar på hvilken rolle korpset har utspilt før og se hvordan rollen deres har utviklet seg til det de er i dag. Naturlig har rollen endret seg opp gjennom årene, men derfor er det også fint med et tilbakeblikk før vi går videre. Først blir det presentert kort om militærmusikk før 1800-tallet, de første brigademusikkene og litt om konteksten rundt opprettelsen av Marinemusikken. Deretter vil det bli gitt et overblikk over Marinemusikkens tidligere virksomhet både før og etter andre verdenskrig, og litt om debatten rundt nedleggelse.

4.1 Musikk og militære før 1800-tallet

Utøvende i musikere i militære avdelinger er ikke noe nytt som startet på 1800-tallet (Ledang, 2021). Romerne skal blant annet ha brukt trompeter og horn for å regulere tempo til troppen (Ledang, 2021). Selve formatet med et konserterende ensemble kan en trekke en tråd helt tilbake til 1100-tallet i Midtøsten og India (Rempe 2017, s 328). Her i Norge har vi også tidlig historie på musikksignaler, blant annet fra sagatiden med lursignaler og gjennom middelalderen over til trommeslagere (Ledang, 2021).

Knut Erik Strøm skriver i sin artikkel i *I Storm og stille* (2018, s. 167) at det eksistert militærmusikere i Norge så lenge det har vært militære avdelinger her til lands. Riktignok hadde de en mer krig funksjonell rolle som musikere enn en underholdene. Fløyter og trommer (piper og tamburer) ledsaget fotfolket, det vi i dag kaller i militæret infanteri (Strøm 2018, s. 167, Ledang 2021). I og med at de lettere kunne trenge gjennom støy og dekke et større område var deres hovedfunksjon å være signalgivere (Strøm 2018, s. 167). Signalene anga hva soldatene skulle gjøre på slagmarken eller på ekserserplassen (Strøm 2018, s. 167).

Inspirasjonen til dagens militærkorps i Europa stammer trolig fra Det osmanske riket (Axner, 2021). Sultanens livgarde bestod av soldater, også kalt “janitsjarere” som blant annet benyttet seg av instrumenter som virkemiddel ute på slagmarken til å oppildne soldatene til kamp (Illevold 2018, s. 133). Etter hvert som det Osmanske riket nådde utvidet seg mot Europa, adopterte europeiske stormakter skikken og det spredte seg utover (Illevold 2018, s. 133).

Først på 1700-tallet kan det skimtes det som vi i dag tenker på militære musikkorps (Illevold 2018, s. 133). Her i Norge kan vi datere kilder på militærmusikere helt tilbake til midten av 1700-tallet: Kongelig Resolusjon av 4. april 1767 var en beslutning som bestemte at det ved hvert Infanteriregiment skulle ha 6 hoboister (musikere) og en regimentstambur i den Dansk-Norske hæren (Persen 2018, s. 15).

Peder Jøsvold, instruktør for 6. divisjonsmusikkorps 1911-1918 er en av de som skrev flere artikler om militærmusikkens historie (Illevold 2018, s. 135). Ifølge Jøsvold skal offiserer ha opplevd musikk ga en «ganglig virkning både blant unge og gamle» (Illevold, 2018, s. 135). Hærordningen av 1810 sørget for at det var 6 hoboister tilknyttet hvert regiment, men det er ikke før åtte år senere de større militærkorpene ble opprettet (Illevold 2018, s. 135).

4.2 De fem første brigademusikkene

I januar 1818 trådte Hærordningen av 03. juli 1817 i kraft (Persen 2018, s. 13). Hærordningen organiserte Hæren inn i fem Brigader hvor det ved hver Brigade skulle være et musikkorps (Persen 2018, s.13, 18). De fem brigadedistriktene hadde følgende navn:

- 1ste Aggershusiske Brigade med standkvarter i Fredrikshald (Halden)
- 2den Aggerhusiske Brigade med standkvarter i Christiania (Oslo)
- Den Trondhjemske Brigade med standkvarter i Trondhjem
- Den Bergenske Brigade med standkvarter i Bergen
- Den Kristiansandske Brigade med standkvarter i Kristiansand

De fem Brigademusikkene bestod av 19 mann hver, til sammen 95 mann (Persen 2018 s. 18). Utover musikkorpene var det også ansatte tamburer, pipere (fløytister), hornister og trompetister (Persen 2018, s. 18).

I senere tid har musikkorpene fått andre navn i tillegg til at det har blitt opprettet et hærkorps i Harstad (Persen 2018 s. 9). Tre av musikkorpene eksisterer fremdeles i dag: Stabsmusikken i Oslo, Sjøforsvarets musikkorps i Bergen og Luftforsvarets musikkorps i Trondheim.

Brigademusikkene i Kristiansand og Halden som senere er blitt kalt Divisjonsmusikkene, ble lagt ned 31. desember 2002 (Persen 2018, s. 92)

Som vi ser av Hærordningen av 3. juli 1817 inngår ikke sjøforsvaret i den ordningen. Det er fordi ordningen som vi ser av navnet kun forholder seg til Hæren, det vil si landstyrker. Marinemusikken ble med andre ord ikke opprettet samtidig som daværende hærkorps (Brigademusikkene), men som vi skal se lenger nedover, to år senere i 1820.

4.3 1814 - 1820

For å gi et innblikk i starten på det som i dag er Den Kongelig Norske Marines Musikkorps ble til, vil det først bli gitt en kort skildring av hva som beveget seg i norsk samfunnsliv og politikk etter 1814 med et spesielt fokus på det norske sjøforsvaret. Som nevnt i 3.1 har også innvirkninger fra resten av Europa trolig noe å si på inspirasjonen til opprettelse av konserterende militærensembler i det norske militæret, men det er også andre årsaker som har hatt en innvirkning på oppstarten til de militærkorpsetene i Norge.

Etter løsrivelsen fra Danmark kom Norge i Union med Sverige (Sejersted, F. 2022). Til tross for unionen var vi blitt vårt eget land med en egen regjering, men som overhodet satt den svenske kongen Karl Johan (Sejersted, F. 2022). Selv med en svensk konge satt den Norske regjeringen på det meste av makten i og med at de både styrte økonomien og Forsvaret (Hansen & Sanaker 2020, s. 9). Landet Norge var det allikevel dårlig stilt med: flere år med krig, feilslåtte avlinger i landbruket og ikke minst fattig (Hansen og Sanaker 2020, s. 9). Situasjonen i militæret var avventende og usikker, særlige kanskje for de norske sjøoffiserene (Hansen & Sanaker 2020, s. 9).

Fram til 1814 hadde vi felles flåte med Danmark og derfor også flere danske sjøoffiserer (Hansen & Sanaker 2020, s. 9, 10). På 1600-tallet var det adelsmenn som oftest bar offisers tittel, og selv etter at adelsrollen ble redusert fra 1660-tallet, var det fremdeles viktig med god familiebakgrunn for å komme inn på sjøkrigsskolen som ble opprettet i København i 1701 (Hansen & Sanaker 2020, s. 10). Det var derfor svært få nordmenn som kom inn på offisersskolen.

Flåten Norge satt igjen med etter løsrivelsen var ikke stor og ikke var det mye penger til å i det hele tatt drive et sjøforsvar. Enkelte danskfødte sjøoffiserer hadde imidlertid gjennom krigsårene 1807-1814 fått sterke bånd knyttet til Norge og valgte å bli igjen da det ble klart at vi skulle opprette en egen marine (Hansen & Sanaker 2020, s. 11). Fra unionskongen Karl Johan vises det også interesse for et sterkt norsk sjøforsvar og den 6. desember 1816 fremmer en samlet norsk regjering en anbefaling til kongen om opprettelse av en norsk sjøkrigsskole (Hansen & Sanaker 2020, s. 11). Den 26. desember 1816 ble anbefalingen godkjent av kongen, og den nye norske sjøkrigsskolen ble lagt til det allerede eksisterende verftet i Fredriksvern utenfor Larvik (Hansen & Sanaker 2020, s. 11).

Etter opprettelse av sjøkrigsskolen i Fredriksvern begynte det norske sjøforsvaret for alvor å ta seg opp (Hansen & Sanaker 2020, s. 23). Samtidig var det satt i gang et arbeid med en ny hovedbase i Horten, men enn så lenge holdt skolen til i Fredriksvern og det ble etter hvert flere og flere sjøoffiserer med det et stadig større behov for sosiale sammenkomster utenom dagliglivet på kasernen (Hansen & Sanaker 2020, s. 23). Særlig blant de høyere lag av offiserer og velstående innbyggere i Stavern og Larvik vokste det fram et økende behov for danse- og taffelmusikk (Klavenæs 2018, s. 416, Hansen & Sanaker 2020 s. 23). Flere ønsket et fast orkester til disse arrangementene både av de offisielle og de mer private, i tillegg kom det også forslag om opprettelse av en musikklinje for utdanning av militære musikere i Stavern (Hansen & Sanaker 2020 s. 23).

Som nevnt tidligere i 4.2 om brigademusikkene, hadde det blitt opprettet fem musikkorps fordelt på de fem brigade distriktene i januar 1818. Som Jan Ingar Hansen og Truls Sanaker nevner i marinemusikkens jubileumbok, kan det tyde på at etableringen av brigademusikkene også hadde betydning for opprettelsen av et sjømilitært musikkorps (Hansen & Sanaker 2020, s. 24). Sett ut ifra tiden som var kan det heller ikke utelukkes at det var viktig med noe samlende og identitetsskapende for en ung nasjon som skulle finne sin identitet og selvfølelse (Hansen & Sanaker 2020, s. 24). Musikkhistorisk nærmer man seg også nasjonalromantikken som startet rundt 1830-tallet, og tanken om musikk som virkemiddel til nasjonalfølelse begynte så smått å danne seg (Vold 2022, Hansen & Sanaker 2020, s. 24).

4.4 Marinemusikken opprettes

Det frivillige musikkorkesteret «Constant» hadde allerede eksistert i Stavern siden 1809 og var det ensemblet som til vanlig ble brukt som fast innslag på sosiale sammenkomster (Klavenæs 2018, s. 416). Orkesteret bestod av både offiserer og matroser som ble tatt opp som musikkelever, men hadde ingen militære oppgaver som sådan (Klavenæs 2018, s. 416). Av instrumenter ble det spilt på både stryke- og blåseinstrumenter og orkesteret fikk også betaling enten fra offiserkassen eller av private, alt etter hvem de spilte for (Klavenæs 2018, s. 416, Hansen & Sanaker 2020, s. 24). Noe stor økonomisk vinning av spillingen var ikke nødvendigvis motivasjonen, men helle av musikalsk interesse (Klavenæs 2018, s. 416).

Etter som de fem brigademusikkene var opprettet og et behov for signalister også i sjøforsvaret, virker til å ha tydeliggjort behovet for et fast musikkensemble ved flåtestasjonen i Stavern (Klavenæs 2018, s. 416, Hansen & Sanaker 2020). Våren 1820 ble det fremmet et forslag blant sentrale sjøoffiserer i Stavern om opprettelse av et musikkorps for marinen (Hansen & Sanaker 2020, s. 25). En kan ikke si sikkert hvem alle disse offiserene var, men to av dem satt i direksjonen for musikkselskapet «Constant»: Capitaine Constantius Rasch og kapteinløytnant Henrik Gustav Mechlenburg (Klavenæs 2018, s. 416, Hansen & Sanaker 2020, s. 25). Musikkselskapet sendte følgende ansøknings til kongen etter samtale med statsråd og sjef for marinedepartementet, Thomas Fasting:

Da det bør kunde andses som avgjort at musikkens anvendelse ved flere leiligheder i de militære pligters oppfyldelse er saare gavnlige, saa er den nuværende organisation av musikselskabet i Fredriksværn, grundet saavel paa Marinens officer samt herværdige officianters frivillige bidrag, men især paa Hans kongelige Høihed Kronprindsens naadighet givne løfte om et maanedlig tilskud, allerede for en tid siden bleven iverksat, men da sammen paa den fod den nu for øieblikket staar ikke leder til det paasigede formaal, saa vover undertegnede ifølge samtlige deltageres fuldmagt underdanigst herved at forelegge det kongelige Marinedepartementet: Forslag til plan for et lidet men fast musikkcorps ved marinen. Idet man anbefaler denne sag til departementets formaaende medvirkning, anholdes tillige ærbødigst om at de forandrigner, som forslagets muligens vilde tiltrengte, maate med departementets mer omfattende insigter vorde iværksatte.

Ansøkningsen var undertegnet musikkselskapet: Constant. Rasch, H.G. Mechlenburg, Hvoslef og T.M. Johansen. (Hansen & Sanaker 2020, s. 25).

Vedlagt forslaget som ble sendt inn var også et utkast til et reglement hvor det velges ansette 8 gutter (drenge), med lyst og evne til å utøve musikk for marinen (Klavenæs 2018, s. 614). Reglementet beskrev også aldersgrenser for musikkelever, hva de måtte kunne av

musikkteori, hvordan de skulle beherske instrumentet, faste oppdrag med mer: «Om bord skulle de spille til *gebet og til oppmuntring for besetningen*» (Hansen & Sanaker 2020, s. 26).

Høsten 2020 kunne den Kongelige Norske Marines Musikkorps, best kjent som Marinemusikken, feire 200 år. Den 28. oktober bifalte kong Carl Johan forslaget fra sjøoffiserene ved den norske marine om opprettelsen av et eget musikkorps (Klavenæs 2018, s. 416, Hansen & Sanaker 2020, s. 26). 24. november ble følgende svar sendt fra generaladjutanten for marinen:

Hans Majestet Kongen har under den 28 f.m. naadigst behaget at bestemme at et musikkpersonale, bestaaende af 8 personer skal opprettes ved søtaten og derfor naadigst utstedt det herfor i bekræftet gjenpart følgende reglement for samme, hvilket herved meddeles corpset til underdanigst efterretning og fornøden kundgjørelse.

(Dokument fra Marinemusikken, henvist i Klavenæs 2018, s. 614, Hansen & Sanaker 2020, s. 26).

Musikerutdanningen ved det Sjømilitære Korps startet ikke før fylte 18 år for menn, men for gutter i 12-14 årsalderen ble det iverksatt organisert musikkopplæring (Klavenæs 2018, s. 418). Uten at man har klart å finne hans tiltredelsesdato, tyder det på at Daniel Nielsen With fra København ble ansatt som første musikalske leder av Marinemusikken (Hansen & Sanaker 2020, s. 33). Etterhvert som musikkelevne ble ferdig utdannet vokste korpset og mellom 1841-1857 økte personalet fra 12 til 30 mann (Klavenæs 2018, s. 418). Blant musikerne ble det ytret et ønske om en instruktør med «større ambisjoner og evner» og den tyske musiker Heinrich Wilhelm Zogbaum (Klavenæs 2018 s. 418-419). Zogbaum ble marinemusikkens første musikk sjef og under hans arbeid fikk korpset et godt renommé både som ensemble og enkelt musikere (Klavenæs 2018, 418-419).

4.5 Lokalsamfunnet og musikkoppdrag

Arbeidet med å flytte Marinens hovedbase fra Stavern til Horten var allerede i gang og innen 1827 var det blitt bygget både et verft med tilhørende bygninger og en fregattbedding (Hansen & Sanaker 2020, s. 39). Flyttingen gikk i midlertidig over flere år og Fredriksvern var å regne som hovedbase fram til 1849 (Hansen og Sanaker 2020, s. 39). Samme år mener

man at de fleste av musikerne hadde flyttet til Horten, man vet musikkshjef Zogbaum flyttet høsten 1849 og i en avisnotis fra samme år finner man følgende:

Efterat den Søemilitære musik som vanlig paa Confirmationsdagen havde ladet sig høre og tilslut spille en Sørgemarsch har den nu forladt os og draget til...Horten. (Hansen & Sanaker 2020, s. 40).

Etter overflyttingen til Horten begynte marinemusikkens konsertvirksomhet å ta seg opp betraktelig sammen med kvaliteten på ensemblet (Hansen & Sanaker 2020, s. 41). Musikerne hadde erfaring fra Larvik der de hadde holdt faste konserter på militæranleggene og for sivilbefolkningen (Klavenæs 2018, s. 419). På torget i Larvik skal de blant annet ha hatt konsert med «Mylarguten» som solist, i tillegg til faste innslag i hovedstaden Kristiania (Klavenæs 2018, s. 419).

I Horten begynte marinemusikken med faste konserter i Paviljongen i Hortensskogen, i Tivoliparken og Avholdslokalet, og tradisjonen fortsatte helt ut på 1900-tallet (Hansen & Sanaker 2020, s. 41). Zogbaum, som selv skal ha vært en habil fiolinist, sørget også for at musikerne hadde kunnskap på strykeinstrumenter og instruerte dem i wienerklassiske strykekvartetter (Klavenæs 2018, s. 419, Hansen & Sanaker 2020, s. 53). I tillegg fungerte strykekvartettene som en god besetning ombord på fregattene og Kong Karl XV skal uttalt ved en anledning at «det gledet ham meget å høre slik vakker strykemusikk, han var gått så lei av all hornblåsing» (Klavenæs 2018, s. 419).

Musikkprogrammet som ble spilt på konsertene var tradisjonelt det som var av populærmusikk i samtiden med alt fra marsjer, danser, overtyrer og potpurrier (Klavenæs 2018, s. 419). Også i hovedstaden gjestet marinemusikken det årlige februarmarkedet 22 år på rad (Hansen & Sanaker 2020, s. 52). Korpset medvirket også ved en serie abonnement konserter i Kristiania der de også ble leid inn til festlige begivenheter.

I 1864 holdt Zogbaum en konsert i Christiania med sin strykekvartett bestående av militærmusikere fra Horten. Musikken skal ha vært wienerklassiske strykekvartett satser, men i stedet for fiolin skal det ha blitt benyttet norsk hardingfele:

To hardingfeler af større format, omtrent svarende til de almindelige italienske Violiner, samt viola og cello av ligdende Konstruktion, de to siste dog uden Understreng.

(Morgenbladet, 07.01.1864, referert i Hansen & Sanaker 2020, s. 53)

4.6 Marinemusikken etter andre verdenskrig

Etter andre verdenskrig så det først ut til at Marinemusikkens eksistens kom til å opphøre. Forsvarsdepartementet mente i utgangspunktet det ikke fantes penger for budsjettåret 1947-1948 til å både drifte Marinemusikken og et sjettede divisjonskorps (Hansen og Sanaker 2020, s. 113). Til hell for Marinemusikken økte Stortinget budsjettet med 360 000 kroner slik at korpset kunne driftes til våren 1948 (Ibid).

Som nevnt tidligere i kapittelet, ble det drevet en musikklinje på det Sjømilitærekorps (Hansen og Sanaker 2020, s 114). Her kunne unge gutter gjennomføre en musikkutdanning, og det var fra denne linjen Marinemusikken i all hovedsak fikk musikerne sine fra (Ibid). For en periode i Norge var det mulig å få en egen musikkutdanning innad i Forsvaret. For Marinemusikken sin del ble det utdannet musikere ved det Sjømilitærekorps fram til den blir nedlagt i 1985, dog siste kullet av elever ble tatt opp i 1975 og uteksaminert i 1980 (Hansen og Sanaker 2020, s 114, 191).

Videre utover 80-tallet får Marinemusikken sin første kvinnelige musiker. De andre forsvarskorpssene hadde allerede kvinnelige kolleger fra 1981, men det er først i februar 1885 klarinettisten Trude Liv Nilsen blir ansatt ved det Kongelige norske marines musikkorps (Hansen og Sanaker 2020, s. 195). I tillegg ble det mulig for vernepliktig å søke seg inn som musiker for ett år i forsvarskorpssene (Hansen og Sanaker 2020, s. 196). Mulighet som vernepliktig musiker i et av de profesjonelle forsvarskorpssene har vist seg som en svært nyttig erfaring for musikkstudenter fra sivile utdanningsinstitusjoner (Ibid). Etter at det ble bestemt at alle jenter født fra 1997 og etter fikk innført obligatorisk verneplikt i Norge har Marinemusikken hatt flest kvinnelige vernepliktige musikere (Ibid).

I 1991 ble det foreslått at alle forsvarskorpene skulle bli lagt ned innen år 2000 (Hansen og Sanaker 2020, s. 152). Begrunnelsen ble kun lagt på det økonomiske aspektet og verdivurderingen av det Forsvarets musikk utgjorde for stat og Forsvar uteble (Ibid). Heldigvis ble det møtt med mye motstand, både fra korpene selv, men også fra sivilsamfunnet rundt.

For Marinemusikken sin del har det vært vanskelig å vise sin relevans. Ikke minst har det vært utfordrende å argumentere for å bevare et Marinekorps i Horten etter at Marinens hovedstasjon ble flyttet fra Horten til Bergen i 1953 (Hansen og Sanaker 2020, s. 121). Nedleggelse debatten har generelt vært et brysomt emne gjennom årenes løp, og dette vil bli presentert videre i 4.7.

4.7 Nedleggelsesdebatter

Fram til nå har jeg redegjort for Marinemusikkens historie, helt fra begynnelsen i 1820 fram til etter andre verdenskrig og frem til i dag. I løpet av denne tidslinjen har Marinemusikken, sammen med resten av Forsvarets musikk gjentatte ganger blitt truet med nedkutting av korps og fullstendig nedleggelse. I snitt har Forsvarets musikk vært foreslått nedlagt hvert åttende år i løpet av en 100 års periode (Finsrud, 2021). Første gangen nedleggelse foreslås er allerede i 1887, men blir unnverget av musikkinspektør Ole Olsen som får daværende kong Oscar til å gi en kontraordre (Ibid).

Som nevnt ble det i 1991 foreslått at hele Forsvarets musikk (som da bestod av syv korps) legges ned innen år 2000. Interessant er det da at man ser en motsatt utvikling i korpene. I 1992-1993 kommer en Stortingsmelding som foreslår det helt motsatte av Forsvarssjefen sitt forslag i 1991. I stedet ble det gitt en samlet vurdering på at alle syv korps skulle opprettholdes og i tillegg styrkes med 49 nye stillinger. 1993 blir året da hele Forsvarets musikk får 49 nye stillinger.

Den positive utviklingen skulle dessverre ikke vare lenge. I 2001 kommer et nytt forslag om reduksjon fra syv til fem korps, og det ender med at militærkorpene i Kristiansand og Halden blir nedlagt. Korpset i Halden blir videreført som et sivilt profesjonelt korps, og er i dag det eneste profesjonelle sivile korpset vi har i Norge. Korpset i Kristiansand slo seg

sammen med orkestermusikere og ble til det som vi i dag kjenner som Kristiansand symfoniorkester.

Samme år foreslås flytting av forsvarskorpene over til Kulturdepartementet. Dette leder oss over til det som kanskje er roten av det Hansen og Sanaker (2020, s. 199) kaller «nedleggelsesspøkelset», nemlig økonomi.. Flere i Forsvaret som ikke tilhører Forsvarets musikk mener det er en bedre løsning å flytte korpene fra Forsvarsdepartementet til kulturdepartementet, og viser til at Forsvarets museer ligger under samme departement (Bjerke og Askerød 2016).

Svein Holtan forklarer at diskusjonen om nedleggelse startet da de primære behovene for musikere sluttet. Som nevnt tidligere hadde musikere en funksjon i krig, både ved å oppildne til kamp, men også viderefordre ordre ved hjelp av signaler. Videre forklarer Holtan at argumentasjonen for å beholde korpene gjennom 1900-tallet falt på hvordan de var et bindeledd mellom forsvaret og det sivile samfunnet, samtidig som de deltok i parader og gjennomførte seremonielle oppdrag.

Holtan påpeker også i et intervju fra 2016 om hvordan behovene for forsvarskorpene diskuteres. Han viser til at i langtidsplanen fra 2016 til Forsvarsdepartementet der det blant annet står at de profesjonelle forsvarskorpene overstiger det behovet Forsvaret har, men også statens behov. Holtan stiller her spørsmål ved at det ikke videre diskuteres hva som faktisk er statens behov. Selv om Forsvaret i seg selv ikke har behov for fem korps, mener Holtan man også må ta i betraktning hva statens behov er. Her nevner han blant annet at musikerne gjør mer enn å utføre oppdrag for storting, regjering og kongehuset. De profesjonelle korpene er også forbilder for amatørkorps og jobber som instruktører i det sivile samfunnet utenfor arbeidstid.

Holtan har også skrevet en hovedoppgave om Forsvarsmusikkene i Norge *Den standhaftige militærmusikken: Forsvarets musikk og den lange debatten om nedleggelse*. I oppgaven oppsummerer Holtan hvilke argumenter forsvarskorpene “eksistensberettigelse” hviler på (s. 23). Argumentet som har veid tyngst har vært bindeleddet mellom Forsvaret og det sivile samfunnet forsvarskorpene utgjør. Viktigheten korpene utgjør for sivilsamfunnet rundt blir som regel ekstra tydelig når det kommer til trusler om nedleggelse da det er de som kjemper mest for å bevare dem også.

Av både de kulturelle og militære betydningene Forsvarets musikk utgjør, er det de kulturelle som har utgjort forskjellen for å beholde korpene i følge Holtan (s. 24). Dette har også påvirket forholdet mellom Forsvarets musikk og Forsvaret generelt sier Holtan (Ibid). En foreslått løsning på utfordringen til Forsvarets musikk har vært å overføre dem til Kulturdepartementet. I en artikkel fra 2021 av Even Finsrud bemerkes det av Frank Brundtland Steder fra FFI (Forsvarets forskningsinstitutt) at midlene Forsvaret har til rådighet brukes på operativ ytelse og at musikken ikke nødvendigvis er en del av dette. Brundtland Steder foreslår derfor at Forsvaret kan vurdere å flytte korpene til Kulturdepartementet (Finsrud, 2021).

Hele debatten om nedleggelse og potensiell kutting av stillinger går også utover musikerne som jobber i forsvarskorpene. I 2020 fikk FFI en forespørsel på å kartlegge de helserelaterte arbeidsforholdene blant musikerne i Forsvarets musikk. I denne undersøkelsen ble det blant annet sett på det psykososiale miljøet, arbeidsforhold og yrkesstress. Resultatene av dette ble sammenlignet med arbeidssituasjonen til ansatte i sivile symfoniorkestre.

Av arbeidsmiljørelaterte skader fant ikke FFI større forskjeller mellom ansatte i Forsvarets musikk og ansatte i sivile orkestrere (Steder, Voie 2020, s. 3). Resultatene som gjorde mest utslag og viste en større forskjell mellom ensemblene var arbeidsmiljøet og nivået av yrkesstress (Ibid). Yrkesstresset kan stamme fra omorganisering og nedbemanning. I forhold til musikere i sivile orkesteret er det en stor lønnsforskjell i tillegg til mengde arbeidstimer i uka som også kan påvirke yrkesstress. Av de som har svart på undersøkelsen svarer 82 prosent av militærmusikerne at de har opplevd nedbemanning og omorganisering i løpet av sin tid i Forsvarets musikk, 46 prosent opplever de ikke har mye påvirkningsgrad angående deres egen arbeidssituasjon og 44 prosent mener de står i fare for å miste jobben grunnet nedlegging, innskrenking eller annet i løpet av de tre neste årene (Ibid).

FFI sin undersøkelse viser at det å jobbe som musiker i Forsvaret ikke alltid er like rosenrødt til tross for at det er en fast jobb i en ellers freelancer preget verden. Ikke ser det ut til at det finnes et godt nok svar på hva som gjør korpene relevante heller da det ikke er nærmere diskutert og forsket på hvilken betydning de har for både Forsvaret, men kanskje aller mest staten slik Holtan nevner (Bjerke og Askerød 2016).

Diskusjonen rundt hvor vidt Forsvarets musikk skal være en del av Kulturdepartementet eller Forsvarsdepartementet kan i og for seg ha noe å si for musikernes arbeidssituasjon, men når det kommer til penger og hvordan de fordeles vil det være likegyldig om det kommer fra det ene eller andre departementet. Ved å legge korpene under et annet departement vil nok den avstanden som allerede eksisterer i dag mellom Forsvaret og korpene bli enda større. Da kan man også stille spørsmålet om de da vil ha en relasjon til Forsvaret, eller om den delen i så fall tilhører fortiden, og fremtiden for korpene ligger utenfor Forsvaret. Da risikerer man å miste det som gjør de unike i dag, men det kan gjøre arbeidssituasjonen for de ansatte tryggere.

Den type kartlegging som vil bli presentert i kapittel 6 kan være nyttig å ha når det kommer til debatter om nedleggelse og nedbemanning. Det viser hva korpene faktisk gjør av konsertvirksomhet og kan dermed gi et nytt aspekt for argumentasjon både for om korpene skal fortsette å være en del av Forsvaret, legges under Kulturdepartement, legges ned eller hva enn som måtte vise seg å være aktuelt.

5 Musikk som virkemiddel, militærmusikk og korpskonserter

Tidligere i kapittel 4 beskrev jeg litt om hvordan musikk ble en del av militæret, hvordan det fungerte som en logistikk mellom befal og soldater, hvordan pipere og tamburer ledet an hærsgoldater til fots med fast tempo, og janitsjarenes bruk av musikk for å oppildne soldatene til kamp. Videre ønsker jeg å fortsette på dette med musikk og nettopp den måten det kan påvirke oss på. Hva kan musikk gjøre med oss? Det ikke meningen å skulle svare fullt og holdent på dette spørsmålet, men heller se på enkelte tanker som er blitt gjort rundt musikkbruk i militæret og hva det kan innebære. Deretter vil det blir drøftet kort hva begrepet militærmusikk betyr før jeg runder kapittelet av med hvordan en amatørkorpskonsert kan se ut.

5.1 Militærmusikkens funksjon

“En krig er ingen lek” konstaterer Wolfgang Plagge i sitt kapittel om musikk som påvirkning i *I storm og stille* (2018, s. 196). I forrige kapittel beskrev jeg hvordan musikk ble benyttet i militære situasjoner, både av signaler og marsjmusikk. Plagge stiller seg derfor spørsmålet hvorfor mye av marsjmusikk nettopp er skrevet med en lystigere undertone (Plagge 2018, s. 196).

Vi tar et steg tilbake og ser nærmere på hva vi mennesker forbinder med musikalske fenomener. Fra musikkvitenskapen og den vestlige musikkhistorien kjenner vi til begrepet «affektlære», en term ofte benyttet innenfor barokk estetikk (Endresen, snl, 2021). Ideen om affektlære tar for seg måter å katalogisere de emosjonelle uttrykkene i ulike kunstarter og forstå hvordan vi mennesker blir påvirket av disse gjennom sansene våre (Ibid). Tonearter, taktarter, rytmer, ornamentikk og intervaller er alle musikalske elementer som man i barokken forbandt med ulike affekter (følelser): tonearten D-dur var for eksempel vanlig brukt til majestetisk musikk, mens kromatikk ofte ble forbundet med døden (Ibid). Det samme gjelder for eksempel dur og moll som vi instinktivt opplever som «glad musikk» eller «trist musikk» (Plagge 2018, s. 195).

Finn Benestad sier at musikk ofte har en funksjonell betydning (Benestad 2009, s. 12). Vi har allerede vært innom militære musikksignaler, men også dansemusikk, musikk i religiøse seremonier og politisk musikk kan nevnes (Ibid). «Musikk skal egge til dåd, den skal lindre og trøste, den skal være underholdning, og den skal gi oss åndelige opplevelser» (Finn Benestad 2009, s. 12).

Viktig er det å nevne at musikk også er noe subjektivt. Våres opplevelse av musikk er betinget av kulturell bakgrunn, oppvekst og skolegang (Benestad 2009, s. 12). Opplevelsen av at dur er glad musikk og moll er trist musikk trenger derfor ikke være noe som gjelder alle. Musikk oppleves forskjellig og som Benestad skriver i *Musikklære: En grunnbok*, skal vi ikke pådytte andre vår egen opplevelse av musikk (Ibid).

Med andre ord: musikk påvirker oss og musikk har betydning for oss. Det vil selvfølgelig være subjektive forskjeller mellom mennesker, men musikken i seg selv har vi til felles. Folk med samme kulturelle bakgrunn og oppvekst tenderer til å ha samme opplevelse av musikk, men kan musikk også binde mennesker sammen på tvers av kulturer?

Rytme er kanskje noe av det som ligger nærmest oss mennesker og felles binder oss sammen (Brean & Skeie 2019, s.7, 18). Det representerer nærmest noe av urmenneske i oss, men rytme er også bokstavelig talt alltid en del av oss: hjerterytme (Ibid). Wolfgang Plagge skriver i sin artikkel i *I storm og stille* at det å benytte seg av ulike artefakter til å skape rytme er et grunnleggende trekk i de fleste kulturers musikkutfoldelse (Plagge 2018, s. 195). I Tyskland ble det nylig gjort funn av fløyter formet ut av fuglebein og mammut-støttenner datert 40.000 år før vår tidsregning (Ibid). Når det kommer til å skape melodi oppstår det fra måten språket vårt har utviklet seg, rytme og vår egen hjerterpuls (Ibid).

Musikken betjener seg av de samme virkemidlene som språket ellers gjør, rett og slett fordi musikken er en del av språket og språket en del av musikken. Musikk som skal uttrykke kjærlighet vil nødvendigvis måtte fremstå helt annerledes enn musikk som skal oppildne til aggresjon og krig. En god del av de emosjonelle verktøyene vi benytter oss av i den verbale og musiske kommunikasjonen oss imellom er nok tillært – men slett ikke alle. Wolfgang Plagge, *I storm og stille* 2018, s. 195.

Plagge gjentar: Krig er ingen lek (2018, s. 196). De beste trompetistene på slagmarken var ofte dem som først ble valgt ut som strategiske mål å nøytralisere (Ibid). Igjen kan vi stille

oss spørsmålet hvorfor er da marsjmusikk ofte så lystig skrevet? Kan det psykologiske aspektet ved musikken kan holde forklaring på dette?

Opp gjennom historien har verden vært vitne til utallige kriger. I Europa var Habsburg-keiserne svært «utsatt for uenigheter», for ikke å glemme Napoleon Bonaparte og hans felttog gjennom Europa (Greve, 2021, Plagge 2018, s. 202). Men det å sende soldater ut i krig uten å gi dem tilhørighet og følelsen av fellesskap ville være selvmord, skriver Plagge (2018, s. 198). Grunnlaget for marsjmusikk ligger derfor i den psykologiske delen hos soldater (NOU 1979: 50, s. 63).

Marsjmusikk skulle ikke bare være lette å gå til; de skulle fremme et positivt selvbilde hos soldatene, være enkle å huske, og gi en eierskapsfølelse til «sin marsj» (Plagge 2018, s.198). I nyere tider har vi eksempler på slike marsjer komponert i Norge: DR3's honnørmarsj av Erling Mostad, komponert i 1950 og Telemark Bataljon Marsj av Øyvind Strand, komponert i 2002. Selv om disse militærmarsjene er komponert i moderne tid, er det fremdeles interessant å se hvordan de bærer med seg elementer fra datidens marsjer.

Ved å holde et litt høyere tempo enn vanlig gange (i noen tilfeller nærmest løpetempo) beholdt soldatene et effektivt og jevnt tempo (Plagge 2018, s. 198). Det kan også nevnes man hadde tilsvarende tankegang ute på havet blant sjømenn. Såkalte sjøsjantier var vanlig arbeidssanger på seilskuter der hensikten var å lettere koordinere felles arbeidsinnsats (Om *sjanti*, snl, 2019). Sjantiene var i likhet med marsjene av enkel form og med en taktfast rytme (Ibid).

«Ganglig virkning blant unge og gamle». Slik var det Peter Jøsvold beskrev musikkens påvirkning på soldatene (Illevold 2018, s. 135). Vi vet nå at marsjmusikken fikk raskt krav til seg for hvordan de skulle låte. Krig er ingen lek, men musikken skulle hjelpe på moralen til de skrekkslagne soldatene som skulle ut på slagmarken og også holde mote oppe for de som ble igjen hjemme (Plagge 2018 s. 198). «Håpet spiller en langt større rolle i militærmusikken enn vissheten (Ibid).

5.2 Hva er militærmusikk

Hva er militærmusikk? Begrepet i seg selv kan være noe problematisk å definere. For selv om vi har såkalte «militærmarsjer», spilles denne musikken også av sivile korps i nåtiden. I vedlegg 1 til NOU 1979: 50 (s. 63), gir Arvid Bang følgende kriterier:

1. *Musikalsk strukturerte signaler som er bærere av ordre til militære mannskaper.*
2. *Musikk som spilles av ensembler, korps o.l. som består av musikere som er ansatt i det militære.*

Militærmusikk blir her definert som de tradisjonelle musikksignalene, men Bang legger også annen musikk utøvet av militære musikere under «militærmusikk» definisjonen. Bang referer også til en artikkel av Georg Kandler som gir fire ulike kategorier av militærmusikk. Signal musikk, marsj-musikk, konsertblåsemusikk og tradisjonell sivil konsertmusikk hvor den tradisjonelle militærmusikk besetningen tas i bruk (NOU 1979: 50, s. 63). Bang velger allikevel å legge mest vekt på hvem som utøver musikken og deres tilknytning til militæret.

Ett hvert som taktikk og strategi endret seg i krigføring, endret også bruken av musikken (Plagge 2018, s. 198). Det skal riktignok ha hendt under 1. verdenskrig at tyske avdelinger rømte første gang de hørte lyden av skotske sekkepiper (Plagge 2018, 195). 6. juni 1944, D-dagen, gikk også skotske regimenter i land i Normandie til lyden av sekkepiper (NOU 1979: 50 s. 63).

Etter 1814 fikk de nyopprettede militærkorpse en mer politisk betydning (Herresthal 2018, s 106). Selv om Norge hadde fått en egen grunnlov og status som en egen stat delte vi fortsatt konge med Sverige (Sejersted, snl, 2022). For å prøve å forhindre noe som kunne ligne et begynnende opprør nedla unionskongen Carl Johan forbud mot feiring av 17. mai som norsk nasjonaldag (Herresthal 2018, s 106). Naturlig nok ble forbudet møtt med motstand. Som et toppunkt måtte kommandanten på Akershus Festning i 1829 sende ut kavaleriet for å spre folkemengden som hadde samlet seg for å synge nasjonalsanger (Ibid).

5.3 “Hummer og kanari”

“Korps spiller marsjer hele året og øver kun til 17. mai”. Dette er nok det mest vanlige svare og tanken om hva musikkorps er. Gjør vi likevel et raskt søk på skolekorps, voksne amatørkorps eller de profesjonelle militærkorpsene sine egne hjemmesider eller på Facebook vil vi fort finne ut at det arrangeres flere konserter i året med et variert repertoar. Nøkkelordet her er “variert”. Under hva man kan omtale som en vanlig korpskonsert kan man være innom flere sjangere og et drøss ulike komponister. De har som regel alltid en rød tråd gjennom, men det er gjerne et tema som er bestemt hvor man tilpasser musikken dertil. Et eksempel er for eksempel høsten 2022 holder Bjølsen ungdomskorps (et voksenkorps med tilhold i Oslo) en høstkonsert med tema “magi”. Repertoaret strekker seg fra Quincy Jones, Stravinskij sin *Ildfuglen*, *Trollmannens læregutt* av Paul Dukas til *Entry of the Gladiators* av Julius Fucik.

“Hummer og kanari” med en rød tråd er det som ofte preger korpskonserter spilt av amatørkorps. Som vi skal se av Marinemusikken sin konsertvirksomhet er repertoaret valgt ut på en litt annen måte til hver konsert. Det finnes også “hummer og kanari” konserter der og, men det er som oftest - naturlig nok - i forbindelse med ønskekonserter. Det interessante med begrepet “korpsmusikk” er at det egentlig ikke beskriver hva det faktisk innebærer. Ja, det finnes såkalt “standardrepertoar” for korps og dette er gjerne tradisjonell marsjmusikk, men musikkorps er først og fremst et ensemble type som kan fremføre en mengde ulik musikk, skrevet direkte for blåseensemble, orkestertranskripsjoner og om arrangert populærmusikk.

6 Marinemusikkens konsertvirksomhet 2000 - 2006

Jeg er nå kommet til den delen av oppgaven der jeg skal trekke frem hva jeg har funnet ut om Marinemusikkens konsertvirksomhet mellom 2000-2006. Først vil jeg presentere de generelle funnene over i seks årene, dvs. antall konserter hvert år og sammenlagt, hvilke stykker som er mest spilt, hvilken komponist og hvilke nasjonaliteter er mest spilt. I tillegg vil det bli gitt en oversikt over hvem som har dirigert og hvem som har stått oppført som solist. Videre deler jeg perioden 2000-2006 i to og går nærmere inn på konteksten rundt konsertvirksomheten utspiller seg i. Her vil jeg også støtte meg på det Jan Ingar Hansen og Truls Sanaker har skrevet i *Marinemusikken 200 år: "For konge, fedreland og flaggets heder"* om tidsperioden.

6.1 Perioden 2000-2006

I løpet av årene 2000-2006 har Marinemusikken holdt 306 konserter i følge deres programarkiv. Ved siden av arkivet har Hansen og Sanaker (2020, s. 285) notert ned 17 Fyrverkerikonserter (se vedlegg 7). Totalt har de spilt 323 konserter. Det mest aktive året er 2000 med totalt 60 konserter + 1 Fyrverkerikonsert. Utover årtusenet minker konsertvirksomheten og når sitt bunnotering i 2005 med 34 holdte konserter (inkludert fyrverkerikonsertene). De får en liten opptur året før i 2004 med 57 konserter spilt (se bilder under). I snitt ligger de altså på 46, 1 konserter i året som er litt under en konsert i uka, samtidig som vi skal ta i betraktning felles ferier som en spillende faktor.

Summer av Antall	Kolonnetiketter								
Radetiketter	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Totalsum	
Fyrverkerikonsert	1	2	2	3	4	4	1	17	
Totalsum	1	2	2	3	4	4	1	17	

ÅR	Totalt
2000	60
2001	41
2002	39
2003	46
2004	53
2005	30
2006	37
Totalsum	306

En kan da stille seg spørsmålet om hvorvidt dette er mye eller ikke. En måte kan være å sammenligne mellom Marinemusikken og forskjellige norske profesjonelle orkestre. Oslo filharmoni skriver på sine nettsider at de spiller omkring 60-70 konserter i året, både i Oslo konserthus som er deres hovedbase, men også andre steder rundt om i Norge og verden (Oslo filharmonien u.å.) En rask telling over årsberetningen fra 2019 til Stavanger symfoniorkester viser en oversikt over 66 spilte konserter i inn og utland, pluss fem konserter i tv og radio (Stavanger symfoniorkester 2020, s. 32-33). Det er riktignok et orkester som slår resten ned i støvlene med hele 120 konserter i året (Kilden teater og konserthus 2020, s. 18). Det er Kristiansand symfoniorkester. Flere av disse konsertene går under kategorien “KSO på byen” der orkesteret har blitt delt opp og gjennomfører flere minikonserter.

Med andre ord sett i forhold til profesjonelle orkestre holder Marinemusikken færre konserter. Det kan være flere årsaker til det og en skal ikke se bort ifra at det er økonomi som spiller inn. Til gjengjeld ser det ut til at Marinemusikken dekker et mye større repertoar enn orkestrene. Der orkestrene ofte spiller større og lengre verk, er Marinemusikken innom flere hundre titler i året, et snitt på 469 stykker/låter gjennomført hvert år.

Repertoar

Av de totalt 3284 stykkene Marinemusikken har fremført i perioden 2000-2006 er topp tre *Deilig er jorden*, en salme på en tradisjonell tysk folkemelodi, *Sjøforsvarets parademarsj* av norske Bjørn Melleberg, og til slutt *Pomp and Circumstance* av den britiske komponisten Edward Elgar. Angående sistnevnte stykke vil jeg påpeke at Elgar skrev et lengre verk bestående av fem til seks marsjer der full tittel er *Pomp and Circumstance Military Marches*. I konsertprogrammene til Marinemusikken har jeg ikke klart å spesifisere hvilken av disse marsjene som er blitt spilt eller om det er forskjellige som er blitt brukt om hverandre. En antagelse er at marsj no. 1 er den som har blitt fremført, da denne er nok den mest populære, blant annet tradisjonelt spilt på “The last night of the proms” i England.

STYKKE	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Totalsum
Deilig er jorden	2	4	3	3	7	4	5	28
Sjøforsvarets Parademarsj	15	3	3		4			25
Pomp and Circumstance	4	3	2	2	3	2	4	20
Stykk Bida	1	1	1	1	1	1	1	7

Av topp tre mest spilte stykker har kun nummer 1 og nummer 3 blitt spilt hvert eneste år, mens *Sjøforsvarets Parademarsj* kun er blitt spilt fire av årene, riktignok hele 15 ganger i år 2000. Så er det heller ikke så overraskende at *Deilig er jorden* blir spilt hvert år med tanke på julekonserter og kirkekonserter som holdes.

Av topp 10 på listen trender det også mot julemusikk. Julekonsertene blir nærmest en bi-effekt når man skal se på oversikten nettopp fordi disse konsertene ofte inneholder den samme musikken. På fjerde- og femteplass har vi låtene *Sleigh Ride* av Leroy Anderson og *White Christmas* av Irving Berlin som er blitt spilt henholdsvis 20 og 18 ganger. Deretter følger *Napoli*, *Silent night*, *O helga natt* og *Valdresmarsj*. På tiendeplass er står det “ikke funnet”, det vil si konserter som står oppført spilt på konsertoversikten gitt i enkelte program som nevnt i kapittel 3.

Blant de ti øverste har *Deilig er jorden*, *Pomp and circumstance* og *Sleigh ride* blitt spilt hvert år. I tillegg kommer stykker som *Auld lang syne*, *Fantasia on british sea songs* og *Bojarenes inntogsmarsj* på listen over stykker spilt hvert år.

STYKKE	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Totalsum
Deilig er jorden	2	4	3	3	7	4	5	28
Sjøforsvarets Parademarsj	15	3	3		4			25
Pomp and Circumstance	4	3	2	2	3	2	4	20
Sleigh Ride	4	4	1	2	3	2	2	18
White christmas	2	8	2	2		1	2	17
Napoli	3		4	3	6		1	17
Silent night	2	1		3	7	1	2	16
O helga natt	2	3	3	5		1	2	16
Valdresmarsj	3	2	3		5		2	15
Ikke funnet	2	4	2		4	3		15
Auld Lang Syne	2	3	1	2	3	2	2	15
The christmas song		6	1	2	1	4		14
Eg ser deg utfor gluggen	4		1	1	7		1	14
Winter wonderland		3	1	3	6			13
Men går jag över ängarna	3	1	5		4			13
Norsk Rapsodi nr.1		1	1		9	2		13
Fantasia on British sea songs	2	1	1	2	3	2	2	13
You'll never walk alone			2	2	3	3	2	12
First Suite in E-flat major	3		3		3	3		12
Viking Spirit 3. sats	6	1	1	3				11
Sommarsång	5	2		1	3			11
Merry Christmas!	2	3	3	3				11
Moonlight serenade	2		2	1	1	5		11
Nøtterknekkersuiten		1			7	1	2	11
Bojarenes inntogsmarsj	2	3	1	1	1	2	1	11

I løpet av de syv årene mellom 2000-2006 er det kun to norske komposisjoner som er blitt spilt mest: *Sjøforsvarets Parademarsj* av Bjørn Melleberg og *Valdresmarsj* av Johannes Hansen. Ingen av stykkene er blitt spilt hvert år, men førstnevnte som ligger på andreplass av mest spilte ble spilt totalt 15 ganger i 2000. Det gjør at *Sjøforsvarets parademarsj* er det

stykke med flest fremføringer i løpet av et år. Første gang den blir fremført i løpet av perioden er på en Forsvarskonsert 8. april 2000. Videre i 2000 spilles parademarsjen på flere utendørskonserter og 17. mai, ofte som siste nummer på konserten.

I tillegg blant topp 25 mest spilte verk, ser vi fire norske titler til: *Eg ser deg utfor gluggen* som er en norsk folkemelodi arrangert for korps av Lars Erik Gudim, 3. sats av *Viking suite* av Torstein Aagaard-Nilsen, en nåværende norsk komponist, og Norsk rapsodi nr. 1 og *Bojarenes inntogsmarsj* av drammenseren Johan Halvorsen. Den kan for øvrig nevnes at Halvorsen selv for en kort periode var militærmusiker, da han som 15 åring ble elev i 2den Brigades Musikkorps i Kristiania (Dybsand 2018, s. 120).

Det som trender på topp 25 listen er stykker som kan kategoriseres som julemusikk. Alt fra *Sleigh ride*, *Silent night*, *The christmas song* til *Nøtteknekkersuiten*. Ikke så overraskende i og med at jul kommer hvert år og derfor også julekonserter med “tradisjonell og standard” julemusikk. Julerepertoaret blir nærmest som en bi-effekt på databasen som i tillegg til stykker, påvirker oversikten over mest spilte nasjonaliteter.

Andre stykker vi finner i oversikten er to svenske stykker blant julesanger og norske verk. *Sommarsång* av Wilhelm Peterson-Berger er blant den svenske romantiske komponisten mest populære verker i tillegg til *Vid Frösö kyrka* som ingår i samlingen *Frösöblomster* (Andersen, 2022, Store norske leksikon). Peterson-Berger er beskrevet som en av Sveriges fremste nasjonalromantiske komponister sterkt påvirket av både Richard Wagner sin musikk og Edvard Grieg (Ibid). Også sangen *Men går jag över ängarna* av Leif Strand er spilt ofte, og det kan nevnes at nesten samtlige fremføringer av dette stykke er med Ole Edvard Antonsen som solist.

STYKKE	KOMPONIST	NASJONAL	ARRANGØR	SOLIST
Men går jag över ängarna	Nils Ferlin/Leif Strand	Svensk	Øivind Westby	
Men går jag över ängarna	Nils Ferlin/Leif Strand	Svensk		Ole Edvard Antonsen
Men går jag över ängarna	Nils Ferlin/Leif Strand	Svensk		Ole Edvard Antonsen
Men går jag över ängarna	Nils Ferlin/Leif Strand	Svensk		Ole Edvard Antonsen
Men går jag över ängarna	Nils Ferlin/Leif Strand	Svensk		Ole Edvard Antonsen
Men går jag över ängarna	Nils Ferlin/Leif Strand	Svensk		Ole Edvard Antonsen
Men går jag över ängarna	Nils Ferlin/Leif Strand	Svensk		Ole Edvard Antonsen
Men går jag över ängarna	Nils Ferlin/Leif Strand	Svensk	Øivind Westby	Sven Håkon Skjønhaug, Reidar Hjelmengen, Tom Christe
Men går jag över ängarna	Nils Ferlin/Leif Strand	Svensk		Ole Edvard Antonsen
Men går jag över ängarna	Nils Ferlin/Leif Strand	Svensk		Ole Edvard Antonsen
Men går jag över ängarna	Nils Ferlin/Leif Strand	Svensk		Ole Edvard Antonsen

Senere i kapittelet skal vi se Antonsen ofte dukker opp som en del av solistkonsert Marinemusikken holder, og det er derfor ikke så rart at *Napoli* som er høyt oppe på listen med 17 fremføringer har Antonsen som solist på 15 av dem.

For å oppsummere: stykker/låter som er blitt spilt mest tender mot å være julerepertoar. Det ser vi blant topp 10 og topp 25. I vedlegg 2 kan man se hele listen over stykker som er fremført. Stykkene med mer enn fem fremføringer har flere titler som dukker opp på julekonsertene til Marinemusikken. I tillegg til julerepertoar er også flere storband titler/swingmusikk høyt oppe på listen med flere fremføringer. Jeg vil også benytte anledningen til å repetere meg selv når det gjelder eventuelle mangler i programarkivet. Det er flere konserter hvor det ikke har vært mulig å dokumentere fremført grunnet manglende konsertprogram.

Neste punkt som vil bli presentert er komponister. Vil listen over mest spilte komponister forholde seg ulikt til listen over mest spilte stykker? Johan Halvorsen er å finne på topp 25 to ganger, men vil han havne like høyt på mest spilte komponist?

Komponister

Øverst på listen over mest fremførte komponister finner vi to ikke spesifikke resultater: “Trad.” og “Ukjent”. Sistnevnte tilhører konserter som ikke er funnet eller stykker hvor jeg ikke har klart å finne en komponist. “Trad.” referer til folkemelodier/tradisjonelle melodier der man ikke har funnet originalt opphav. Årsaken er fordi folkemusikk vanligvis overføres muntlig fra en utøver til en annen, gjerne med individuelle måter å spille på, i forhold til den europeiske “kunstmusikken” eller klassisk musikk, der verket ses på som avsluttet og skapt på en bestemt måte av en komponist på et bestemt tidspunkt (Askdal m/ler 2022, Store norske leksikon).

KOMPONIST	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Totalsum
Trad.	25	15	23	18	19	25	28	153
Ukjent	22	11	5	17	12	12	8	87
Edvard Grieg	7	7	18	3	8	10	6	59
Leonard Bernstein	9	4	7	5	8	5	11	49
Jan Magne Førde	9			18	20			47
Dmitrij Sjostakovitsj	6	1	5	5	9	1	13	40
Georges Bizet	2	2	2	7	16	2	8	39
Johan Halvorsen	3	6	6	5	10	7	1	38
Edward Elgar	12	5	2	2	6	4	6	37
Wolfgang A. Mozart	3	7	6	4	5	3	9	37

Det at stykker markert med “Trad.” som komponist spilles 152 ganger i løpet av 7 år, sier oss ikke nødvendigvis så mye annet enn at mye av den musikken Marinemusikken spiller er basert på folkemusikk. Spørsmålet som former seg videre blir hva slags nasjonalitet denne folkemusikken kommer ifra?

KOMPONIST	NASJONALITET	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Totalsum
Trad.	Norsk	12		14	6	9	1	9	51
	Tysk	2	4	3	2	7	5	4	27
	Ukjent		3	1	5		15		24
	Skotsk	2	3	1	2	3	2	2	15
	Amerikansk	4	3	3	2				12
	Engelsk						2	5	7
	Schlesisk							5	5
	Spansk	2	2						4
	Irsk	3							3
	Svensk							3	3
	Karibisk					1			
Trad. Totalt		25	15	22	18	19	25	28	152

Over ser vi oversikten på hvor de ulike stykkene med “Trad.” oppført kommer fra. Som vi ser ligger norske trad.melodier øverst med 51, riktig nok ble ingen norske trad. fremført i år 2001 ut fra arkivet. Dernest har vi tyske trad. melodier som er blitt fremført. Samtlige av de tyske trad.melodiene er salmer fremført under jule- og kirkekonserter. Eksempler er *Deilig er jorden*, *En rose er utsprunget* og *Away in a manger*. Ikke overraskende nok blir tyske trad.melodier fremført hvert år.

Kun to stykker i databasen står med skotsk komponist. En av de er en skotsk folkeviser som blir spilt hvert eneste år, enten som den del av nyttårskonsert, temakonsert, men også Forsvarskonsert: *Auld lang syne*. Sangen ligger også på topp 25 listen med 15 fremføringer og et snitt på 2 fremføringer årlig. Selve teksten er skrevet den skotske poeten Robert Burns

og publisert i 1803 (*Auld lang syne* 2022, Store norske leksikon). *Auld lang syne* blir ofte sunget i engelsktalende land i forbindelse med nyttår, men også med avslutning av begivenheter og avskjed (Ibid).

Flere av temakonsertene til Marinemusikken har vært såkalte “Promskonsert” (vedlegg 9) som referer til Promenadekonsertene i London, England. *The Proms* er en britisk musikkfestival som arrangeres fra midten av juni til midten av september og avsluttes med “Last Night of the Proms” som fjernsyns oversendes (Svendsen 2022, Store norske leksikon). Repertoaret på konserten består av en blanding av fast repertoar og soloinnslag (Ibid). Blant de faste innslagene er *Auld lang syne* som avslutter konserten, der publikum tar hverandre i hendene og synger sammen (Ibid). Teksten “Auld lang syne” kan oversettes til “for old times’ sake” og omhandler videre venner som samles og ser tilbake på det de har opplevd sammen (Lewis 2017, Britannica). Vi ser også at Marinemusikken i tillegg til promskonsertene, bruker den i Forsvarskonsert som et avsluttende nummer.

06.04.2002	Forsvarskonsert	Kgl. Svenska Flottans Deffilermarsch	Ernst Urbach
06.04.2002	Forsvarskonsert	Overture til Skjebnens makt	Giuseppe Verdi
06.04.2002	Forsvarskonsert	Shanandoha	Trad.
06.04.2002	Forsvarskonsert	Komediantens galopp	Dmitrij Kabalevsky
06.04.2002	Forsvarskonsert	Folkdances	Dmitrij Sjostakovitsj
06.04.2002	Forsvarskonsert	The padstow lifeboat	Malcolm Arnold
06.04.2002	Forsvarskonsert	Windows of the world 5. sats	Peter Graham
06.04.2002	Forsvarskonsert	Blusette	Toots Thielemans
06.04.2002	Forsvarskonsert	Landkjenning	Edvard Grieg
06.04.2002	Forsvarskonsert	Fantasia on British sea songs	Henry Wood
06.04.2002	Forsvarskonsert	Auld Lang Syne	Trad.

På tredjeplass over mest spilte komponister har vi en norsk komponist, kanskje den mest kjente vi har også, Edvard Grieg. Som resten av de på topp 10 spilte med unntak av én, er Grieg spilt hvert eneste år. Av alle de navngitte komponistene er det heller ikke typiske “korpskomponister” som topper listen. Unntaket er Jan Magne Førde, et medlem i gruppa Brazz brothers, som oftest utfører samarbeid med korps, blant annet Marinemusikken slik vi ser her. Hva dette sier om Marinemusikkens repertoarutvalg for konsertene er at de spiller ofte transkribert musikk, det vil si musikk som ikke er originalt skrevet for et korpsensemble.

Grieg stiller også ganske sterkt i mest fremførte komponist da det er ett hopp på ti fremføringer til nestemann på listen. På bildet under kan man se oversikten over hvilke stykker som er spilt av Grieg, fra mest til minst spilte, pluss hvor ofte han ble spilt hvert år.

Av de mest spilte stykkene er Norsk dans nr. 2 som kanskje for de fleste er mest kjent som “iskrembil sangen” eller åpningsmelodien til tv-programmet *Norge rundt* som blir sendt på NRK hver fredag.

Edvard Grieg								
Norsk dans nr. 2		2	1		5			8
Våren	2		3			1		6
Symfonisk dans nr. 4			3			2		5
Morgenstemning	1		2				2	5
Norsk dans nr. 1				2		1	2	5
Landkjenning	1	1	3					5
Hyltningsmarsj, Sigurd Jorsalfar		2					2	4
Hugtussa, 2. Veslemøy			3					3
Ved Rondane						3		3
Hugtussa, 3. Blåbærli			3					3
Du grønne glitrende tre						3		3
A-mollkonsert, Klaver			2					2
Bryllupsdag på Troidhaugen	2							2
Blåbærli					1			1
Sørgemarsj	1							1
Norske danser op. 35					1			1
Solveigs sang					1			1
Garar				1				1
Edvard Grieg Totalt	7	7	18	3	8	10	6	59

Som vi ser har Marinemusikken også fremført alle hele verket av Norske danser op. 35, så vi kan legge til en fremføring til både på Norsk dans nr. 2 og Norsk dans nr. 1. Norske danser op. 35 ble originalt skrevet for firhendig klaver, men det finnes også orkesterversjoner (og korpsarrangement) av verket (Dahl, 2022, Grieg minutt for minutt). Orkesterversjonene som eksisterer er riktignok ikke skrevet av Grieg selv, og åpningsmelodien varierer med obo-solo eller klarinett-solo (Ibid).

Andre populære titler av Grieg som *Våren*, *Bryllupsdag på Troidhaugen* og *Morgenstemning* er også å finne på listen. En tittel som kanskje kan overraske er *Du grønne glitrende tre*. Det er ikke den mest kjente melodien det er snakk om, den er komponert av den tyske komponisten Christopher Ernst Friedrich Weyse. Grieg selv komponerte en egen melodi til teksten av den danske Johan Krohn (Lundes sang- og salmebok 1997, s. 81). På notebutikken.no sine sider finner man kun fram til korarrangementet av Grieg sin versjon, men i dette tilfellet er det også blitt arrangert for korps.

På topp 10 listen har vi tre norske komponister: Edvard Grieg som vi nå har tatt for oss, nummer to er Jan Magne Førde som så vidt er blitt nevnt noe om, og til slutt Johan Halvorsen. Halvorsen ble også nevnt over her i delen som omhandlet mest spilte stykker der han dukket opp på listen to ganger. Både Grieg og Halvorsen er spilt hvert år der førstnevntes

mest populære år er 2002 med 18 fremføringer, mens Halvorsen har sitt beste år i 2004 med 10 fremføringer og totalt 38 i løpet av syv år (se bildet under).

☐ Johan Halvorsen	Norsk Rapsodi nr.1		1	1		9			11
	Bojarenes inntogsmarsj	2	3	1	1	1	2	1	11
	Mascerade suite						2		2
	Suite Ancienne	1	1						2
	Tordenskiold-Suite				2				2
	Fanitullen fra "Fossegrimen"				2				2
	Maskeradesuite: Hanedans						2		2
	Hilsen til Norges Kongepar						1		1
	Air con variazioni			1					1
	Sørgemarsj			1					1
	Krigsmarsj			1					1
	Norsk kunstnerkarneval		1						1
	Rigaudon			1					1
Johan Halvorsen Totalt		3	6	6	5	10	7	1	38

Jan Magne Førde er interessant med tanke på antall fremføringer da han ikke er spilt hvert år, men til gjengjeld gjør det knakende godt både i 2003 og 2004 med henholdsvis 18 og 20 fremføringer! Førde har heller ikke like mange ulike fremførte titler som Grieg og Halvorsen. Mens Grieg har 18 ulike titler og Halvorsen 13, har Førde kun 9 titler. Den meste kjente for korpsmusikanter er kanskje *Bruremarsj* som er spilt i 2000 (se neste bildet). Den beskrives også som den mest kjente på Førde sin egen hjemmeside (janmagneforde.no). Som nevnt over er Førde først og fremst kjent som en del av bandet The Brazz brothers i tillegg til å være både arrangør og komponist (Bergh m/ler 2022, Store norske leksikon). Han er jazzmusiker, men som vi ser av titlene, henter han inspirasjon fra norsk folkemusikk, i tillegg til folkemusikk fra andre land (Ibid).

☐ Jan Magne Førde	Luringen				3	4			7
	Lur lokk				3	4			7
	Umona				3	4			7
	Jutulen				3	4			7
	Kongolela				3	4			7
	Seterslått	4							4
	Bruremarsj	4							4
	Gaven				3				3
	Blått blikk	1							1
Jan Magne Førde Totalt		9			18	20			47

Det har nå blitt tatt for seg de tre norske komponistene på topp 10 listen. Resten av komponistene har alle forskjellige nasjonaliteter. Etter Edvard Grieg finner vi den amerikanske komponisten Leonard Bernstein med 49 fremføringer. Når jeg har notert ned stykker skrevet av Bernstein finner vi *Candide* nevnt med tre forskjellige titler; *Candide* (for seg selv), *Candide Overture* og *Candide-suite*. *Candide-suite* er altså ikke helt det samme

stykket som *Candide Overture*. Grunnen til at *Candide* også står for seg selv er fordi det ved enkelte program ikke er blitt presisert hva som er blitt spilt av ouverturen eller suiten. Ellers ser vi at musikk fra musikalen *West side story* er godt representert, igjen her er det ikke alltid presisert nøyaktig hva som er spilt av musikk, om det er et potpurri eller lignende. Bernstein sitt første publiserte verk var en klarinett sonate i 1941, men han er kanskje mer kjent for verkene sine på scenen (Svendsen 2022, Store norske leksikon). Det er med *West side story* Bernstein skaper verdenssuksess og musikken er inspirert både fra jazz og latinamerikansk musikk (Ibid).

Dmitrij Sjostakovitsj er også å finne på listen med 40 fremføringer. Hans mest spilte verk her, med fremføringer hvert år utenom i 2003 er *Festivaloverture*. Deretter følger *Folk Dances* og satser fra Ballettsutie nr. 4. Hvorfor Sjostakovitsj blir spilt så mye kan være mye, men sett rent på det musikalske inneholder mange av disse verkene fremtredende partier i blåseinstrumenter. *Festivaloverture* åpner blant annet med en klingende fanfare i messing, mens *Waltz no. 2* fra *Jazzsuite* har saxofon som soloinstrument.

☐ Dmitrij Sjostakovitsj	Festivaloverture	1	1	1		3	1	1	8
	Folkdances	3		4					7
	Ballettsuite nr. 4: Scherzo							5	5
	Ballettsuite nr. 4: vals							5	5
	Jazzsuite nr. 2					3		1	4
	Waltz no. 2 fra Jazzsuite				3				3
	Polka fra "Gullalderen"				2				2
	Ballettsuite nr. 4							1	1
	Marsj fra jazzsuite nr. 2					1			1
	Dans nr. 2	1							1
	Galop from Moscow, Cheremushky					1			1
	Finale symfoni nr. 5	1							1
	Fiolinkonsert nr. 1, 1. sats					1			1
Dmitrij Sjostakovitsj Totalt		6	1	5	5	9	1	13	40

Resten av topp 10 består av ikke rent lite kjente komponister: franskmannen George Bizet er her representert med flest stykker fra operaen *Carmen*, den engelske Edward Elgar, som også har sitt verk *Pomp and Circumstance* på listen på totalt mest fremførte verker mellom 2000-2006, og til slutt Wolfgang A. Mozart der *Figaros bryllup* (antagelig er dette ouverturen) sammen med *Alleluja* er fremført 5 ganger. For nærmere oversikt finner man i vedlegg 3 om komponister. Både Elgar og Mozart, men også Johann Strauss d.y har likt antall fremføringer på 37 (se neste bilde). Det mest spilte verket av Strauss d.y. er *An Der schönen blauen*

Donau, der samtlige av fremføringene er gjort på det man kan kategorisere for nyttårskonserter.

KOMPONIST	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Totalsum
Trad.	25	15	23	18	19	25	28	153
Ukjent	22	11	5	17	12	12	8	87
Edvard Grieg	7	7	18	3	8	10	6	59
Leonard Bernstein	9	4	7	5	8	5	11	49
Jan Magne Førde	9			18	20			47
Dmitrij Sjostakovitsj	6	1	5	5	9	1	13	40
Georges Bizet	2	2	2	7	16	2	8	39
Johan Halvorsen	3	6	6	5	10	7	1	38
Edward Elgar	12	5	2	2	6	4	6	37
Wolfgang A. Mozart	3	7	6	4	5	3	9	37
Johann Strauss d.y	4	7	4	4	12	4	2	37
Nissa Nyberget m/div				33			3	36
George Gershwin	2	5	12	3	3	3	6	34
John Phillip Sousa	3	2	4	4	19			32
Oscar Borg	3	2	1	5	9	2	9	31
P. I. Tchaikowskij	6	3		3	12	2	5	31
Bjørn Melleberg	18	5	4		4			31
Geirr Tveitt	15		12		1	1	1	30
Halvdan Sivertsen					30			30
Leroy Anderson	4	5	1	2	8	5	2	27
Percey Grainger	9		1	2	9	2	2	25
Erik Bye			19	4	2			25
Johann Sebastian Bach	1	1	3		10	4	5	24
Gustav Holst	3	1	3	1	6	7	3	24
Witold Lutoslawski							24	24

Videre nedover listen finner vi enda flere norske komponister: Nissa Nyberget, marsjkomponisten Oscar Borg, Bjørn Melleberg, Geirr Tveit, Halvdan Sivertsen og Erik Bye. Av disse er det Oscar Borg som spilles hvert år og ser vi på hvilke stykker som spilles er det for det meste marsjmusikk. Hans mest fremførte marsj er *Kong Haakon 7 Honnørmarsj* med 6 fremføringer, mens det på andreplass ikke er en marsj, men en duett for to pikkolofløyter kalt *Lerkekvidder*. *Lerkekvidder* ble trolig skrevet til Tistedalens Musikkforening der Borg begynte som dirigent i 1920 (notebutikken.no). Andre kjente titler av Oscar Borg som er fremført er *Kronprins Olavs Honnørmarsj*, *Norsk turnermarsj*, *Den norske løve* og *Amerika-Norge*.

Oscar Borg	Kong Haakon 7 Honnørmarsj					1	5			6
	Lerkekvidder					3			2	5
	Kronprins Olavs Honnørmarsj							1	2	3
	Den Norske Armé og Marines Revelje	1					1			2
	Nordpol Marsj		1				1			2
	Den Norske Armé og Marines Tappenstrek	1					1			2
	Norsk Turnermarsj	1					1			2
	Den norske løve								2	2
	Jernbanegalopp								2	2
	Gud signe Norges land					1				1
	Amerika-Norge						1			1
	Sommerstemning								1	1
	Arbeidermarsj							1		1
	Norsk suite for blåsere								1	1
Oscar Borg Totalt	3	2	1	5	9	2	9	9	31	

Andre komponister som er spilt hvert år er Leroy Anderson og Gustav Holst; Anderson har fem fremførte verk, mens Holst har fire. Sistnevnte er komponisten som kanskje bidrar med det første betydningsfulle verket for janitsjarkorps (Gundersen, Wilhelmsen 2022, Store norske leksikon). Stykket det er snakk om er *First suite in E-flat major*, som også er Marinemusikkens mest fremførte verk av Holst i løpet av de syv årene. Verket ble spilt i henholdsvis år 2000, 2002, 2004 og 2005 med totalt 12 fremføringer (se neste bilde). I oversikten står det også en omtalt som kun *Suite* da det ikke er spesifisert i konsertprogram hvilken suite det er snakk om.

De to andre stykkene av Holst i listen er to satser fra et av hans mest kjente orkesterverker (Matthews 2022, Grove music). Verket består i utgangspunktet av syv satser der original tittelen først var *Seven pices for large orchestra*. Satsene Marinemusikken spiller er *Jupiter - The bringer of joy* og *Mars - The bringer of war*. Jupiter er fremført 6 ganger og Mars fremført 4. Totalt har Holst blitt spilt 24 ganger.

☐ Gustav Holst	First Suite in E-flat major	3		3		3	3		12
	Planetene: Jupiter - The bringer of joy				1		2	3	6
	Mars, the bringer of war		1			3			4
	Suite						2		2
Gustav Holst Totalt		3	1	3	1	6	7	3	24

Til slutt før vi ser videre på nasjonaliteter og konserttyper, er det to komponister på topp 25 listen som også er kan låte kjent innenfor “korpsmusikken”. Både John Philip Sousa og Percy Grainger er å finne blant komponistene Marinemusikken har fremført stykker av. Sousa i likhet med Oscar Borg, er aller mest kjent for marsjer, og regnes ofte som den mest betydningsfulle komponisten for marsjmusikk (Gundersen 2022, Store norske leksikon). *Stars and Stripes Forever* med 6 fremføringer er blant de mest kjente, i tillegg til *Washington Post* og *Liberty Bell* (Ibid). Året Sousa er mest spilt er i 2004 med 19 fremføringer. Årsaken til et så hyppig antall fremføringer dette året er i anledning hans 150 års jubileum (Vedlegg 10). I tillegg til marsjer, skrev Sousa 15 operetter, 11 suiter og 11 ouverturer med mer (Gundersen 2022, Store norske leksikon). Marinemusikken har blant annet fremført *Ouverture, Tally ho!* og utdrag fra operetten *El Capitan* (se neste bildet).

John Phillip Sousa	The Stars and Stripes Forever	1		1		4		6
	Hands across the sea		2	3				5
	Semper Fidelis				3	1		4
	El Capitan					1		1
	The Liberty Bell	1						1
	The gliding girl					1		1
	Deed I has ti laugh					1		1
	The Washington post					1		1
	Selection, operetten El Capitan					1		1
	The Fairest of the fair	1						1
	Liberty Bell				1			1
	The free lance march					1		1
	Nymphalin					1		1
	The goose girls song					1		1
	Overture, Tally Ho!					1		1
	By the light of the polar star					1		1
	The serenaders					1		1
	Presidential polonaise					1		1
	Blue Ridge!					1		1
	Ragtime: With pleasure					1		1
John Phillip Sousa Totalt		3	2	4	4	19		32

John Philip Sousa har totalt blitt spilt 32 ganger. Percy Grainger finner vi litt lenger ned på listen med totalt 25 fremføringer. I motsetning til Sousa har Grainger færre titler i listen med fem stykker. *Irish tune from County Derry* er det mest fremførte stykket, etterfulgt av *Molly on the shore*, *Shepherd's hey*, *Ye banks and braes O' Bonnie Doon* og *A Lincolnshire Posey*. Grainger som komponist skrev både original komposisjoner, men noterte ned også folkemusikk, og arrangerte for diverse ensembler (Gillies & Pear 2022, Grove music). I løpet av sin musikerkarriere var han innom et av militærkorpssene i USA, og flere av hans arrangementer og komposisjoner bærer preg av hans erfaringer derfra i måten han bruker blåseinstrumenter på (Ibid).

Grainger skal ha vært svært inspirert av Edvard Grieg, og *Shepherd's Hey* og *Irish tune from County Derry* er stykker fra samlingen hans *British Folk-music settings* som er dedisert til “Edvard Griegs i kjærleik og vørndnad” (Hosar 2022, Store norske leksikon).

Percy Grainger	Irish tune from County Derry	5		1		2		1	9
	Molly on the shore	3				3		1	7
	Shepherd's hey	1				1	2		4
	Ye banks and braes O' Binnle Doon					3			3
	A Linconshire Posey				2				2
Percy Grainger Totalt		9		1	2	9	2	2	25

Mellom 2000-2006 spiller Marinemusikken komponister som ikke i hovedsak er korpskomponister. Det er en stor overvekt av klassiske verker transkribert for korps som fremføres, og komponister som Edvard Grieg, Leonard Bernstein, Dmitrij, George Bizet, Edward Elgar og Wolfgang A. Mozart ligger høyt på listen over mest spilte komponister. Andre klassiske komponister som ikke er nevnt eksplisitt over er Peter Tsjajkovskij, George Gershwin, Leroy Anderson og Johann Sebastian Bach. For å se resten av oversikten på komponister og deres fremførte verker gjelder vedlegg 3.

Etter å ha sett på mest spilte komponister beveger vi oss over til mest spilte nasjonaliteter. Komponister og nasjonaliteter trenger ikke nødvendigvis å samsvare og kan være et interessant aspekt. Når man tenker på hva musikk de norske forsvarskorpene spiller ser de fleste kanskje fort for seg at de spiller aller mest norsk musikk, men er dette realiteten?

Nasjonalitet

Marinemusikken har i løpet av de syv årene mellom 2000 og 2006 spilt musikk fra over 52 forskjellige nasjonaliteter. Øverst på listen er ikke norsk musikk, men amerikansk musikk med 831 stykker. Norske stykker følger riktignok etter, men det er et relativt langt hopp ned fra 831 til 765 norske verk. Neste på listen er verk med Engelsk nasjonalitet og her gjør vi et enda mer kraftigere hopp ned til 296.

NASJONALITET	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Totalsum
Amerikansk	112	130	132	156	108	88	105	831
Norsk	156	45	123	139	155	51	96	765
Engelsk	67	36	36	48	32	47	30	296
Tysk	37	26	17	30	41	22	28	201
Fransk	22	18	22	27	45	13	36	183
Østerriksk	17	17	22	27	47	10	21	161
Russisk	19	5	19	22	26	17	23	131
Svensk	30	18	9	7	28	6	20	118
Ukjent	18	14	6	22	15	26	14	115
Italiensk	14	8	12	10	10	12	30	96
Dansk	9	2	4	7	8	4	5	39
Tjekkisk	3	4	10	5	7		2	31
Ungarsk		2	4		3	16	2	27
Australsk	9		1	2	9	2	2	25
Sør-Afrikansk			3		9	12		24
Polsk							24	24
Nederlansk	20							20
Skotsk	2	3	1	4	3	2	2	17
Belgisk	3	3		2	5	3		16
Tysk/ Engelsk	2	7		5			2	16
Ikke funnet	2	4	2		4	3		15
Diverse	3	2	1		2	1	4	13
Kubansk/Amerikansk			3	2	5	1	1	12
Irsk	4	1	3	1	1	2		12

Det som gjør at Marinemusikken ender opp med å spille såpass mye amerikansk musikk faller tilbake på dette med holdte julekonsert i tillegg til storbandkonserter. De fire mest spilte

amerikanske stykkene er alle julesanger. Av de tjue mest spilte låtene er totalt ni av julerepertoar, mens resterende, foruten *Candide ouverturen* til Leonard Bernstein, er storbandmusikk. Som vi har sett av bilde eksempelet i kapittel 3.2 på side 17, inneholder storbandkonserter flere sett med mye musikk, og enkelte tilfeller gjentas også låtene i hvert sett. I tillegg er mye av den amerikanske musikken “popmusikk” eller populærmusikk som ofte mange kjenner igjen, og dette kan være med å påvirke hvor ofte det spilles fordi det blir godt tatt imot av publikum.

☒ Amerikansk	Sleigh Ride
	White christmas
	The christmas song
	Winter wonderland
	Moonlight serenade
	Mary´s boychild
	Hallelujah, I love her so
	In the navy
	Candide Overture
	The Unforgettable Nat King Cole
	Jingle bells
	Let it Snow, let it snow, let it snow
	Makin Whoopie
	Have yourself a merry little christmas
	Sing, sing , sing
	Goodbye
	Santa claus is coming to town
	I don´t want to walk without you
	For once in my life
	Georgia on my mind

Selv om Marinemusikken totalt sett spiller mye amerikansk musikk, spilles også mye norsk musikk. Hvor viktig og vesentlig det er at det spilles mye av ligger litt i Forsvarets musikk sin visjon om å være levende kulturbærere i vår samfunn (Forsvarets musikk 2022). Forsvarets musikk har også blitt tildelt Kulturrådets ærespris for sin “uvurderlige betydning for norsk kulturliv gjennom nesten 200 år” (Forsvarets musikk 2022). Ved å spille norsk musikk sørger de for at norske komponister blir ivaretatt samtidig som flere av de norske verkene også er nykomposisjoner originalt skrevet for korps. Blant norske urfremføringer mellom 2000-2006 er blant annet *Noter og unoter* av Sigurd Jansen, *Incantation og credo* av Harald Gundhus, i tillegg til gjenoppdaget og restaurerte komposisjoner av Ragnvald Strand.

Grupperer vi nasjonalitetene mer, ser vi at Marinemusikken spiller for det mest europeisk musikk. Det er likevel noen artige nasjoner som er med på listen: Sørafrikansk og Cubansk-Amerikansk. I konserter der Marinemusikken har samarbeidet med gruppen Brazz Brothers har de ofte spilt musikk av Abdullah Ibrahim. Ibrahim og Helge Førde (bror til Jan Magne

Førde) har også komponert musikk sammen som er blitt fremført sammen med Marinemusikken på samarbeidskonsert.

Av Cubansk-Amerikanske komponister er det to personer som står for den musikken: Paquito D'Rivera med stykke *Chu chu cha cha* og Ernesto Lecuona med *Malaguena*. Sistnevnte er et stykke solotrompetist Ole Edvard Antonsen har med seg på solistkonsertene han holder med Marinemusikken.

Av nasjonaliteter som blir spilt hvert år er amerikansk, norsk, engelsk, tysk, fransk, østerriksk, russisk, svensk, italiensk, dansk og skotsk musikk. To nasjonaliteter som likevel skårer høyt på listen er polsk musikk og nederlandsk musikk. Interessant er det at hver av nasjonalitetene kun er spilt ett år, men til gjengjeld med svært mange fremføringer det samme året. Av polsk musikk finner vi 24 framføringer, alle av samme komponist: Witold Lutoslawski. Dette var en større samarbeidskonsert der Marinemusikken spilte musikk av to klassiske komponister, arrangert for korps av Lars Thomas Holm. Konserten ble fremført to ganger.

Nærmest det samme gjelder for nederlandsk musikk. I januar 2000 holder Marinemusikken fire konserter med musikk av Johan de Meij. På repertoaret er Meij sin *Symphony: Lord of the Rings*. Verket ble skrevet før de populære filmene kom ut og urfremført i 1988. Filmene som vi kjenner til i dag hadde premiere året etter Marinemusikken sin fremføring av verket. Første film hadde premiere i 2001 og siste i serien hadde premiere i 2003. Om Marinemusikkens valg av å fremføre verket hadde noe med filmpremierene som fulgte står det ikke spesifisert i konsertprogram, men konserten ble holdt til sammen fire ganger og derav 20 framføringer av nederlandsk musikk.

Sett bort ifra trad.musikk/folkemusikk er Edvard Grieg den mest spilte komponisten og den tyske salmen *Deilig er jorden* er det mest spilte stykke, men av nasjonaliteter spilte Marinemusikken mest amerikansk musikk mellom 2000 og 2006. Svaret på hvorfor amerikansk musikk spilles i såpass overtall som den gjør ligger først og fremst i julerepertoaret og storbandrepertoaret. Norsk musikk spilles nesten like ofte som amerikansk musikk, men det er fremdeles kanskje lengre unna enn man skulle tro: amerikansk musikk spilles 831 ganger i løpet av 2000-2006, mens norsk musikk blir spilt 765.

Ut ifra de kategoriene ovenfor finner vi med andre ord flere svar på hva musikk Marinemusikken spiller og svarene trenger ikke nødvendigvis henge helt sammen. På oversikten over mest spilte stykker finne vi en tysk komponist, mens av mest spilte nasjonaliteter ligger tysk musikk på fjerdeplass med 201. Øverst på listen over mest spilte komponister (sett bort fra trad. og ukjente komponister) finner vi Edvard Grieg, mens norsk musikk kommer på en andreplass over mest spilte nasjonaliteter. Videre over listen på komponister må vi litt nedover for å finne den første engelske komponisten, Edward Elgar med 37 fremføringer, mens i listen over nasjonaliteter ligger engelsk musikk på en tredjeplass med 296 fremføringer.

Konserttype

Så langt har fokuset vært på stykker og komponister Marinemusikken har spilt, samt en oversikt over hvilke nasjonaliteter musikken som spilles har. Videre kommer en oversikt over konserttyper Marinemusikken har holdt. Til forskjell fra stykker, komponister og nasjonalitet, er konserttype ikke noe det nødvendigvis står spesifisert i konsertprogrammet, men en måte jeg har kategorisert konsertene på i databasen. Denne problemstillingen ble også drøftet i kapittel 3.4 om opprettelse av databasen.

For å oppsummere det kort har jeg for det meste forholdt meg til det jeg kunne finne i konsertprogrammene: står det kirkekonsert er det lagt inn som kirkekonsert. Utfordringen har vært konserter som er hybrider av flere typer konsert. For eksempel er ofte kirkekonsert også å regne som julekonsert, en forsvarskonsert kan og være temakonsert eller storbandkonsert. Med tanke på det som er skrevet om nedleggelse debatt av Forsvarets musikk i kapittel 5, kan det være interessant å se hvor ofte Marinemusikken utfører konsert oppdrag i forbindelse med forsvaret. I de tilfellene en forsvarskonsert også kunne vært en temakonsert eller solistkonsert har jeg derfor valgt å legge det inn som forsvarskonsert. Videre kan man se et bilde av oversikten over konserttyper i løpet av de syv årene. Se også vedlegg 8 for Fyrverkerikonsertene.

KONSERT	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Totalsum
Konsert	14	6	12	10	8	6	5	61
Temakonsert	7	2	6	8	6	6	3	38
Solistkonsert	7	6	3	4	6	3	4	33
Julekonsert	2	4	3	5	2	4	2	22
Samarbeidskonsert			1	6	7	1	5	20
Forsvarskonsert	2	5	2	3	1	1	2	16
Kirkekonsert	2	2		2	5	3	2	16
Storbandkonsert	2	3	2	3	1	1	2	14
Nyttårskonsert	2	2			3	2	2	11
Utendørskonsert	7	1						8
Urfremføring		1	3	1	1		1	7
Tradisjonsspill	1	1		1	1	1	1	6
Ønskekonsert	1	1		1	1	1	1	6
Utenlandskonsert			2		2	1		5
Barnekonsert	4	1						5
Talentkonsert	1		1		1		1	4
Plateinnspilling	2	1			1			4
Skolekonsert		3	1					4
Festspillkonsert							3	3
Ensemblekonsert			1	2				3
Danseforestilling					3			3
Teaterforestilling	3							3
Gruppekonsert					2			2
Fyrverkerikonsert							2	2
Konsert for skolekorps					1		1	2
Operakonsert	2							2
Støttekonsert for KNMM		1						1
Signaloppdrag	1							1
Fengselskonsert			1					1
Minnekonsert					1			1
Ikke funnet			1					1
Radiokonsert		1						1
Totalsum	60	41	39	46	53	30	37	306

Av konserttyper er det følgende: av vanlige konserter som ikke er kategorisert som noe annet enn en “vanlig” konsert, har det blitt holdt 61. Sett opp mot de 61 vanlige konsertene holder Marinemusikken litt mer enn halvparten av temakonsert med 38. Temakonsertene er et sammensurium av konserter der det kan være temaer satt for musikken som skal spille, for eksempel “fransk aften” og derav fransk musikk, eller “prom konsert” som vi var inne på i delen om komponister.

Temakonsert er deretter etterfulgt av solistkonserter som det er spilt totalt 33 av. Solistkonserter blir holdt hvert år i perioden ofte flere i året. Solistkonserter er konserter der Marinemusikken har fått med seg en eller flere solister på enkelte stykker. I forhold til det som er kategorisert som samarbeidskonserter dreier solistkonsertene seg både om solisten, men også Marinemusikken står i sentrum. Samarbeidskonserter er konserter der Marinemusikken gjør samarbeid med større grupper og/eller solister hvor de kun spiller gruppens/solistens musikk.

Konserttyper det også er blitt gjort en god del av er julekonserter som det er 22 av. Her kan vi også fint hente inn noen av de 16 kirkekonserterne som et supplement da mange av disse er spilt i juletider og inneholder mye av den samme musikken. Ellers av det som ligger over 10 tallet på antall konserter holdt er samarbeidskonserter, forsvarskonserter, storbandskonserter og nyttårskonserter. Ved første øyekast kan det virke rart at det er holdt over 10 nyttårskonserter, nærmere bestemt 11 stykker i og med at tidsperioden kun går over 7 år, men det har sin naturlige forklaring at det holdes et sted mellom 2-3 av denne type konsert på nyåret.

Konserter som blir holdt hvert år er henholdsvis julekonserter, forsvarskonserter, solistkonserter, storbandkonserter og temakonserter. Ønskekonsert har blitt holdt alle årene utenom 2002, mens det som ser ut til å være en "fast rullering" på annet hvert år er talentkonserter. Tradisjonsspill skulle vel også hatt konsert hvert år, men her mangler det i så fall noe i arkivet fra år 2002.

Totalt har Marinemusikken i løpet av de syv årene hatt 5 utenlandskonserter, to av de i Danmark, to i Spania og en i Sverige. Konserter direkte rettet mot skolekorps er det kun gjort to av, en i 2004 og en i 2006. Barnekoncert ble holdt fire ganger i 2000 og kun én gang i 2001 før det ser ut til at de stopper opp med disse typer konsertene.

Marinemusikken hatt også spilt 7 urfremføringer. Én urfremføring i 2001, 2003, 2006, to i 2004 og hele tre urfremføringer i 2002. Dette er interessant med tanke på repertoaret fordi denne musikken er spesielt skrevet for blåseensemble og ikke omarrangert musikk. Urfremføringer er også med på å fremme og utvikle norsk musikkliv, og Marinemusikken blir dermed enda mer en aktiv del av det norske kulturliv ved å bidra med å spille nykomponert musikk. De har også holdt 1 radiokonsert, 2 operakonserter, 3 danse - og teaterforestillinger.

Fyrverkerikonserterne er i utgangspunktet en konsertserie Marinemusikken har hatt helt fra 90-tallet og helt fram til i dag (Hansen og Sanaker 2020, s. 163). I Marinemusikkens arkiv er det først i 2006 jeg har funnet konsertprogrammet. Det mangler også et program på Fyrverkerikonserteren fra 2006 som er holdt i Oslo. Totalt mangler det programmer på 17 Fyrverkerikonserter i arkivet.

Dirigenter

Gjennom syv år og 323 konserter har Marinemusikken hatt 45 dirigenter. Den eneste dirigenten som tilsynelatende har hatt konsert med korpset hvert år er den skotske Nigel Boddice. Av 323 konserter har Boddice dirigert 54 av dem med hans mest aktive år i 2000 da han dirigerte 15 konserter (se også vedlegg 7). Enkelte av konsertprogrammene står det ikke hvem som har dirigert, det kan derfor være flere som har dirigert hvert år. Totalt er det 34 konserter med ukjent dirigent, evt. som ikke har hatt dirigent.

Boddice var kunstnerisk leder og dirigent for Marinemusikken fra 1996-2003 (Hansen & Sanaker 2020, s. 281). Etterfulgt av Boddice på listen er Leif Arne Tangen Pedersen med 53 dirigerte konserter (se også vedlegg 7). Pedersen tar over som sjefsdirigent etter Boddice i 2003 og var det fram til 2008 (Ibid). Før Pedersen tar over som sjefsdirigent er han flere ganger innom Marinemusikken: to ganger i 2001 og tre ganger i 2002.

DIRIGENT	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Totalsum
Nigel Boddice	14	8	7	6	7	2	2	46
Leif Arne Tangen Pedersen		2	3	3	15	7	14	44
Ukjent	4	4	1	8	6	6	5	34
Terje Boye Hansen	9			5	2	3		19
Trond Korsgård	4	4	4				3	15
Lars Erik Gudim		1	4	3	2	4		14
Ingen	1	1	4	2	5			13
Ingar Bergby			3	1	1	3	2	10
Cathrine Winness				3	2	2	2	9
Erlend Tunestveit	6	2						8

Av de ti dirigentene som har dirigert flest konserter med Marinemusikken finner vi en kvinne. Cathrine Winnes har hatt 9 konserter med korpset, første året var i 2003. Av 9 konserter har hun dirigert 6 vanlige konserter, 2 julekonserter og en Forsvarskonsert (se vedlegg 6). Videre nedover i listen finner vi kun en kvinne til som har vært på podiet: Runa Skramstad med 3 julekonserter i 2002 (se vedlegg 6).

Fram til nå har vi sett på de generelle funnene i databasen. Videre blir det gjort rede for hvordan funnene fungerer i kontekst til det som skjer rundt konsertvirksomheten til Marinemusikken.

6.2 Starten på et nytt årtusen

Rett før årtusenskiftet ble Marinemusikken sammen med samtlige forsvarskorps foreslått nedlagt innen år 2000 (Hansen & Sanaker 2020, s. 153). Dette ble som alltid (ref. kapittel 4.7) møtt med motstand fra både korpene selv, men også sivilbefolkningen rundt. Det endte med en økning av musikere utover 90-tallet fra 21 til 28 musikere (Hansen & Sanaker 2020, s. 155). Marinemusikken hadde også fått ny sjef i 1999, tidligere musiker og tillitsvalgt i korpset Arnstein Lund (Hansen & Sanaker 2020, s. 277). Lund satt som sjef for marinemusikken fram til 2003.

KONSERT	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Totalsum
Konsert	14	6	12	10	8	6	5	61
Temakonsert	7	2	6	8	6	6	3	38
Solistkonsert	7	6	3	4	6	3	4	33
Julekonsert	2	4	3	5	2	4	2	22
Samarbeidskonsert			1	6	7	1	5	20
Forsvarskonsert	2	5	2	3	1	1	2	16

Under Lund sin periode som sjef skriver Hansen & Sanaker (2020, s. 277) at Marinemusikken blant annet holdt konserter som bidro til sterkere forhold til Forsvarets ledelse. Ser vi på oversikten er det i denne perioden det blir holdt flest Forsvarskonserter. I 2001 holdes det totalt 5 forsvarskonserter, det høyeste antallet i løpet av syv år. Det er under Lund også "Forsvarsministerens festkonsert" blir utviklet (Hansen og Sanaker 2020, s. 277).

Som nevnt i kapittel 4.7 om nedleggelses forslag, brakte også årtusenskiftet med seg nye diskusjoner om dette. I Forsvarsstudien 2000 ble det foreslått med å kutte antall korps fra det som på dette tidspunktet var syv korps, ned til tre: ett i Oslo, ett i Bergen og ett i Trondheim (Sanaker & Hansen 2020, s.199). For to av forsvarskorpene ble det etter hvert kroken på døra. Ved årsskiftet 2002/2003 ble Forsvarets distriktsmusikkorps i Halden og Forsvarets distriktsmusikkorps i Kristiansand lagt ned. Mens musikerne i Kristiansand gikk inn i det som i dag er Kristian symfoniorkester, ble korpset i Halden videreført i sivil form, og er i dag Norges eneste profesjonelle sivile musikkorps.

I forbindelse med debatten om redusering av korps blir det i denne perioden holdt en støttekonsert for å bevare Marinemusikken i mai 2001. Støttekonserten var ikke av det store slaget og bestod av kun tre nummer der alt var amerikansk storbandmusikk. Stykkene som

ble spilt var potpurriet *Tribute to the Duke*, *The Swinger* og *Basie Straight Ahead*. Fra Marinemusikken stilte musikantene som utgjør storbandet.

DATO	KONSERT	STYKKE	KOMPONIST	NASJONALITET
29.05.2001	Støttekonsert for KNMM	Tribute to the Duke	Duke Ellington	Amerikansk
29.05.2001	Støttekonsert for KNMM	The swinger	Don Sebesky	Amerikansk
29.05.2001	Støttekonsert for KNMM	Basie Straight Ahead	Sammy Nestico	Amerikansk

Sett sammen med antall forsvarskonsserter det blir holdt i 2001, kan det se ut til at Marinemusikken jobber for å fortsette å være en del av Forsvaret og gjøre seg relevant og betydningsfulle. De har også én urfremføring på i 2001 *Noter og unoter* av Sigurd Jansen. Verket er for fem treblåsere og horn. Urfremføringer er som nevnt tidligere med på å bringe norsk musikkliv videre, og gjør at Marinemusikken blir aktivt delaktig i norsk musikk- og kulturliv.

I tillegg til de totalt 186 konsertene som holdes mellom 2000-2003 (sett fra arkivet), arrangeres det også 8 fyrverkerikonsserter (vedlegg 7). De spiller til sammen 5 urfremføringer med flest i 2002 da 3 av konsertene inneholder nyskrevne, men og nyoppdagede verk. Den mest omfattende urfremføringskonserten i 2002 holdes 20.11.2002. Det er Holmestrand komponisten Ragnvald Strand som står på programmet (se vedlegg 8). Strand var født i 1910 og døde 1990. Han skrev verker i flere sjangre og arrangerte ofre komposisjonene sine slik at de kunne brukes både av amatører og proffe (se vedlegg 8). På konserten urfremføres til sammen 8 stykker av Ragnvald Strand. I tillegg urfremføres et stykke av trompetisten Olav Berg på samme konsert. Berg var selv elev hos Strand.

Urfremføring	Holmestrandsangen	Ragnvald Strand
Urfremføring	Duo for fløyte og klaver (Urfremføring)	Ragnvald Strand
Urfremføring	Nyvennlig romanse for saxofon og klaver	Ragnvald Strand
Urfremføring	Serenade for fløyte, klarinett og fagott (Urfremføring)	Ragnvald Strand
Urfremføring	Musikk for fem blåsere (Urfremføring)	Ragnvald Strand
Urfremføring	Kvintett for messingblåsere	Ragnvald Strand
Urfremføring	Variasjonver over tema av Ira Sankey (Urfremføring)	Ragnvald Strand
Urfremføring	Saxifraga (Urfremføring)	Olav Berg
Urfremføring	Serenade med variasjoner for gitar (Urfremføring)	Ragnvald Strand
Urfremføring	Gavott, klaver (Urfremføring)	Ragnvald Strand
Urfremføring	Andantino con dolore (Urfremføring)	Ragnvald Strand
Urfremføring	Melodi, klaver (Urfremføring)	Ragnvald Strand

6.3 Komponister og nasjonaliteter 2000-2003

Fra oversikten over mest spilte komponister så vi tidligere i kapittelet det var Edvard Grieg som toppet listen. I år 2000 derimot havner han som nummer 12 på listen. Komponisten med flest fremføringer i 2000 er Johan de Meij, *Symphony The Lord of the Rings*. Etter Meij følger Bjørn Melleberg med to komposisjoner *Sjøforsvarets Parademarsj* og *Fredriksvern verft's Jubileumsmarsj*. Førstnevnte av Melleberg er også et av de stykkene Marinemusikken har spilt mest mellom 2000 og 2006. I år 2000 ble det fremført hele 15 ganger.

Johan de Meij	Symphony The Lord of the Rings 4. Journey in the Dark	4	4
	Symphony The Lord of the Rings 1. Gandalf	4	4
	Symphony The Lord of the Rings 5. Hobbits	4	4
	Symphony The Lord of the Rings 2. Lothlórien	4	4
	Symphony The Lord of the Rings 3. Gollum	4	4
Johan de Meij Totalt		20	20
Bjørn Melleberg	Sjøforsvarets Parademarsj	15	15
	Fredriksvern verft's Jubileumsmarsj	3	3
Bjørn Melleberg Totalt		18	18

Av de som topper listen i år 2000 er syv norske komponister. Etter Bjørn Melleberg følger Geirr Tveitt med 15 fremføringer, Torstein Aagaard-Nilsen med 13, Jon Eikemo med 10, Jan Magne Førde med 9, mens Frode Thingnæs og Edvard Grieg havner på likt antall fremføringer med 7. Aagaard-Nilsen har foruten ett stykke kun *Viking spirit* som fremføres, i varierende grad av alle tre satser eller en eller to under samme konsert. Hans mest spilte sats er 3. satsen av *Viking spirit*. På neste bilde kan man se deler av listen for år 2000.

KOMPONIST	2000	Totalsum
Trad.	25	25
Ukjent	21	21
Johan de Meij	20	20
Bjørn Melleberg	18	18
Geirr Tveitt	15	15
Torstein Aagaard-Nilsen	13	13
Edward Elgar	12	12
Jon Eikemo	10	10
Percey Grainger	9	9
Jan Magne Førde	9	9
Leonard Bernstein	9	9
Frode Thingnæs	7	7
Edvard Grieg	7	7
Ron Goodvin	6	6
Dmitrij Sjostakovitsj	6	6
Jule Styne	6	6
P. I. Tchaikowskij	6	6
Paul Hart	6	6
Vittorio Monti	6	6
Wilhelm Peterson-Berger	6	6

Når det kommer til år 2000, utmerker seg som det et av de to årene det er spilt mest norsk musikk på konsertene. Generelt har marinemusikken spilt mest amerikansk musikk mellom 2000-2006, men i 2000 spilles norske stykker 44 ganger mer en amerikanske. Totalt fremføres norsk musikk 156 ganger, mens amerikansk musikk blir fremført 112 ganger. Ser vi nærmere på hvilke stykker som spilles av amerikansk musikk er det i like mange julestykker som skårer høyt oppe på listen. *Sleigh ride* er det eneste “julestykket” som ligger på topp ti. Ellers kommer Bernstein sin *Candide* på en fjerdeplass, mens det amerikanske stykket som er spilt mest er *For once in my life*. Av norsk musikk er *Sjøforsvarets parademarsj*, *Viking spirit* 3. sats og *Melodie Beguine* de tre mest spilte stykkene.

NASJONALITET	2000	Totalsum
Norsk	156	156
Amerikansk	112	112
Engelsk	67	67
Tysk	37	37
Svensk	30	30
Fransk	22	22

Engelsk og tysk musikk holder seg fremdeles stabilt på tredjeplass og fjerdeplass med henholdsvis 67 og 37 fremføringer, mens fransk musikk har dumpet en plass ned til fordel for svensk musikk. Av engelsk musikk deler “Colonel Bogey”, “Pomp and circumstance” og “Dreams of fancies” førsteplassen med 4 fremføringer hver, og til sammen fem stykker deler andreplassen med 3 fremføringer hver: enda en marsj “633. Skvadron’s marsj”, “Freefall”, “Chanson de matin”, Gustav Holst sin “First suite in E-flat major” og “Nimrod” fra *Enigma variations* Edward Elgar.

Engelsk			
	Colonel Bogey	4	4
	Pomp and Circumstance	4	4
	Dreams and Fancies	4	4
	633. Skvadron’s marsj	3	3
	Freefall	3	3
	Chanson de Matin	3	3
	First Suite in E-flat major	3	3
	Enigma variations: Nimrod	3	3

Videre i 2001 snur trenden tilbake med tanke på nasjonaliteter og amerikansk musikk topper listen og ruver over norsk musikk med 130 mot 45. Dette er året kontrasten er størst. Etter amerikansk og norsk musikk er det fremdeles engelsk, tysk, svensk og fransk musikk som

holder seg høyest på listen, tett etterfulgt av østerriksk musikk. I forhold til året før er dette et dårlig år for norsk musikk. Det er riktignok noen større verk av norsk musikk som blir spilt dette året. Blant annet finner vi flere større verk av Edvard Grieg som Klaverkonserten i a-moll og *Landkjenning*. 2001 finner vi og en urfremføring av et norskt verk: *Noter og unoter* av Sigurd Jansen.

NASJONALITET	2001	Totalsum
Amerikansk	130	130
Norsk	45	45
Engelsk	36	36
Tysk	26	26
Svensk	18	18
Fransk	18	18
Østerriksk	17	17

Norsk	
	Bojarenes inntogsmarsj
	Sjøforsvarets Parademarsj
	Ma-Mon
	A-mollkonsert, Klaver
	Peace, please!
	Norsk kunstnerkarneval
	Fredriksvern verft's Jubileumsmarsj
	Valdresmarsj
	Hyldningsmarsj, Sigurd Jorsalfar
	Norsk dans nr. 2
	Serenade
	Noter og unoter (urfremføring)

På komponist listen ser vi noen nye navn enn i 2001. I 2001 er topper ikke klassiske komponister listen over mest spilte komponister. I stedet er det duoen Lenny/ McCartney (altså John Lennon og Paul McCartney) som ligger øverst etter trad/folkemusikk med 13 fremføringer. Deretter er det den russiskfødte amerikaneren Irving Berlin som har totalt 8 fremføringer i 2001. Berlin er mannen bak den kjente julelåta *White Christmas*, en låt som også vant en Oscar pris for beste sang i 1943 (Oscars u.å.)

Bakgrunnen for at Lennon/McCartney er spilt så ofte dette året er først og fremst konserten som blir holdt 15. februar. Marinemusikken gjør en samarbeidskonsert/temakonsert sammen med tribute bandet Det Betales der The Beatles sin musikk innehar hovedrollen. På sine hjemmesider skriver Det Betales at selveste manageren til The Beatles, Alan Williams, har utropt dem til "the best Beatles tribute band in the world". Låter som *Penny Lane*, *All you need is Love* og *Hey Jude* er blant stykkene som blir spilt på konserten.

KOMPONIST	STYKKE	2001	Totalsum
Trad.		15	15
Lennon/McCartney		13	13
Ukjent		11	11
Irving Berlin		8	8
Johann Strauss d.y		7	7
George F. Händel		7	7
Edvard Grieg		7	7
Wolfgang A. Mozart		7	7
Johan Halvorsen		6	6
Jule Styne		6	6

☐ Lennon/McCartney	Penny lane	1
	Twist and shout	1
	Something	1
	All you need is love	1
	All my loving	1
	Blackbird	1
	She is leaving home	1
	Can't buy me love	1
	The long and winding road	1
	Hey Jude	1
	When I'm sixtyfour	1
	Michelle	1
	Norwegian wood	1
Lennon/McCartney Totalt		13
☒ Ukjent		11
☐ Irving Berlin	White christmas	8

Etter Lennon/McCartney og Irving Berlin følger det klassiske komponister. Blant annet to østerrikere fra hver sin periode av musikkhistorien: Johann Strauss d.y og Wolfgang A. Mozart. Til tross for at komponister for rytmisk musikk topper listen, ser vi at Marinemusikken også spiller musikk av klassiske komponister, noe som tyder på at det også spiller standard orkestermusikk skrevet for korps.

I 2002 fortsetter amerikansk musikk å toppe listen over mest spilte nasjonalitet. I forhold til året før er ikke forskjellen mellom nummer en og nummer to på listen like stor. Norsk musikk gjør et sterkt hopp opp i 2002 med 123 fremføringer i forhold til 2001 med kun 45. Amerikansk musikk øker kun med to flere framføringer enn året før. Resten av listen forholder seg nærmest uendret. Det er fremdeles europeisk musikk som ligger i toppen over mest spilte, men ser vi litt lengre ned på listen finner vi også brasiliansk, argentinsk og venezuelansk musikk. Marinemusikken er med andre ord innom flere nasjonaliteter enn kun de som forholder seg til det europeiske og nordamerikanske kontinentet.

Til tross for at amerikansk musikk er spilt mest i 2002 er det hele fire norske komponister vi ser øverst på listen over mest spilte komponister. Et navn som kanskje overrasker er Erik Bye. Bye står som mest spilte komponist i 2002 med totalt 19 fremføringer. I februar 2002 ble det holdt en samarbeidskonsert mellom marinemusikken og Erik Bye og hans følgesvenn Willy Andersen. På repertoarlisten står 17 sanger med tekst av Erik Bye. På selve konsertprogrammet har jeg ikke klart å finne hvem som har komponert melodiene til visene, derfor er det kun Erik Bye som står oppført som komponist.

KOMPONIST	2002	Totalsum
Trad.	23	23
Erik Bye	19	19
Edvard Grieg	18	18
George Gershwin	12	12
Geirr Tveitt	12	12
Rangvald Strand	11	11

Etter Erik Bye er Grieg nok en gang å finne høyt på listen. Her med blant annet *Landkjenning*. Deretter finner vi George Gershwin med flere klassikere som *Summertime*, *American in Paris* og *I got Rhythm*. Etter Gershwin følger ny norsk komponist, Geirr Tveit. Stykkene hans er med i en konsert spilt i januar 2002 både i universitetets aula og på Ibsenhuset i Skien (se vedlegg 9). I tillegg spilles Grieg og Gershwin på denne konserten sammen med et stykke fra Leonard Bernstein og Wolfgang A. Mozart. En artig sammensetning kan man vel si. Det ser ut til at delen før pause har et norsk tema, mens stykkene valgt etter pause er litt vanskeligere å putte inn i et sammenhengende tema. Som solist har marinemusikken med seg operasangeren Solveig Kringlebotn og stykkene som fremføres er i all hovedsak sanger.

Etter Tveitt finner vi Ragnvald Strand med 11 fremføringer. Konserten hans ble nevnt tidligere, i kapittel 6.2. På denne konserten urfremføres hele åtte stykker av Strand etter hans død!

Vi er nå kommet til år 2003. Dette er siste året til Arnstein Lund som sjef for marinemusikken. Av forsvarskonsserter spilles det dette året 3 stykker. Videre vil vi se at antall forsvarskonsserter minker (ut fra det arkivet viser oss). Trenden fortsetter med amerikansk musikk øverst på listen, etterfulgt av norsk, engelsk, tysk, fransk og østerriksk musikk.

NASJONALITET	STYKKE	2003	Totalsum
⊕ Amerikansk		156	156
⊕ Norsk		139	139
⊕ Engelsk		48	48
⊕ Tysk		30	30
⊕ Fransk		27	27
⊕ Østerriksk		27	27

I 2003 gjelder det samme for amerikansk musikk som blir spilt i år 2000. Det er ikke alt av julemusikk som topper listen, men mer storbandmusikk som fremføres. Eksempler er *Makin' Whoppie* og *Georgia on My Mind*. Igjen finner vi også Bernstein med *Candide-suite* på listen. Av de mest spilte norske stykkene finner vi stykket *Poseidon* av Olav Berg. Stykket er originalt skrevet for orkester, men er her transkribert av Lars Thomas Holm for korpsensemble. I tillegg ser vi musikk av Nissa Nyberget er blitt fremført 3 ganger hver i forbindelse med tre samarbeidskonserter mellom marinemusikken og han og Elisabeth Linland. Både Nissa og Elisabeth var på dette tidspunktet mest kjente fra programmet julemorgen, og konsertene de holdt med marinemusikken var rettet mot barn og unge, der barn sine tekster fikk musikk skrevet til seg og fremført av duoen.

NASJONALITET	STYKKE	2003	Totalsum
+ Amerikansk		156	156
+ Norsk		139	139
+ Engelsk		48	48
+ Tysk		30	30
+ Fransk		27	27
+ Østerriksk		27	27

Nissa Nyberget topper også listen over mest spilte komponist i 2003 med 33 fremføringer. Etter Nyberget følger Jan Magne Førde med 18 fremføringer. 2003 er også det første året trad. melodier ikke topper listen over mest spilte. Dette året finner vi og en sør-afrikansk komponist høyt på listen: Abdullah Ibrahim. I 2003 holder marinemusikken tre samarbeidskonsert sammen med gruppen Brazz Brothers, og som nevnt tidligere i kapittel 6.1 under mest spilte nasjonaliteter, spilles Ibrahim (og Førde) på disse konsertene svært hyppig naturlig nok.

KOMPONIST	2003	Totalsum
Nissa Nyberget m/div	33	33
Jan Magne Førde	18	18
Trad.	18	18
Ukjent	17	17
Abdullah Ibrahim	9	9

For å oppsummere kapittel 6.3 har vi vært igjennom hvilke nasjonaliteter og komponister som er mest spilt til hvert år mellom 2000 og 2003. Av disse nasjonalitetene og komponistene har vi også hvilke stykker av de respektive kategoriene som er fremført i tillegg til eksempler på konserter de opptrer på. Videre vil jeg kort presentere de mest spilte stykkene for hvert år mellom 2000-2003 før jeg tar for meg perioden 2004-2006 på samme måte.

6.4 Musikken mellom 2000-2003

Musikken som spilles i 2000 kan sies å være ganske variert. Marinemusikken er innom flere ulike sjangere, alt fra tradisjonell marsjmusikk, klassisk orkester repertoar, stykker originalt skrevet for korps til rytmisk/storbandmusikk og populærmusikk. 2000 er også det eneste året første- og andreplassen skilles med hele ni fremføringer! *Sjøforsvarets parademarsj* har som nevnt 15 fremføringer, mens neste på listen, 3. sats av *Viking spirit* og *Czardas* har 6.

STYKKE	2000	Totalsum
Sjøforsvarets Parademarsj	15	15
Viking Spirit 3. sats	6	6
Czardas	6	6
Sommarsång	5	5
The Honeymooners	5	5
For once in my life	5	5
Irish tune from County Derry	5	5
Melodie Beguine	5	5
Sunny side of the street	4	4
Rondo m/hageslange solo	4	4

På topp ti listen legger man kanskje til en morsom detalj på tiendeplass: “Rondo med hageslange solo”. Stykket er spilt fire ganger, men ikke på en vanlig konsert. Går man til oversikten over konserttyper (vedlegg 5) ser vi at Marinemusikken gjør en del konserter for både skoler og konserter spesifikt rettet mot barn. I 2000 blir det holdt 4 konserter for barn i overgangen november-desember. Konsertene kan sies å være en blanding mellom julekonsert, solistkonsert og barnekonsert. Flere konserter rettet mot barn som Marinemusikken holder er med artisten Melvin Tix, eller Petter Vabog som han egentlig heter. Også på disse konsertene har de med Melvin, her med blant annet hageslange solo, og trylletriks undervis. En kan jo anta det var populært blant publikum, for hageslange solo er vel blant de mer sjeldne opplevelsene man kan ha.

1. Bruremarsj		J. M. Førde
2. Sleigh Ride		L. Anderson
3. Jeg er en liten spillemann		arr. Petter Vabog
4. Chardas	solist: UM Ovrum	Monti
5. TV's Julaften		Ukkonen
6. Rondo	Melvin Tix på hageslange	arr. Petter Vabog
7. Old Mc Donald had a farm	Med tryll og allsang	arr. Petter Vabog
8. Karneval for klovn og korps		arr. Petter Vabog

I 2001 ser det ut til at det har blitt holdt en god del julekonserter, da de to mest spilte stykkene er *White Christmas* med 8 fremføringer og *The Christmas Song* med 6. Videre ser vi også titler som *Deilig er jorden*, *Sleigh Ride* og Hallelujakoret fra Händels *Messias*. Et ikke julestykke som fremføres 4 ganger i løpet av året er *Shaker Song*. Stykket er et fengende solostykke for saxofon med flere rytmiske elementer, og fremføres på de tre skolekonsertene Marinemusikken spiller i 2001. Det fremføres også på en av de fem forsvarskonsertene dette året.

In the Navy er for øvrig med på både en forsvarskonsert og plateinnspilling dette året. Låten er skrevet av tre av medlemmene i The Village People som også er kjent for *YMCA*. Med tanke på tittel er det kanskje ikke så overraskende marinemusikken valgte å putte dette stykket på repertoaret. Låten er arrangert av Lars-Erik Gudim, en arrangør og dirigent som stadig dukker opp på marinemusikkens konserter.

STYKKE	2001	Totalsum
White christmas	8	8
The christmas song	6	6
Ikke funnet	4	4
Shaker song	4	4
Deilig er jorden	4	4
Sleigh Ride	4	4
Hallelujakoret	4	4
Here is that rainy day	4	4
In the navy	4	4
Merengue	3	3

I 2002 er det et amerikansk potpurri og en svensk sang som blir fremført mest. Fra kapittel 6.3 så vi at av komponister var det norske som toppet listen, men det gjenspeiles ikke i hvilke stykker som blir fremført mest. Øverst finner vi *The Music of Nat King Cole* sammen med *Men går jag över ängarna*. Sistnevnte er spilt på flere solistkonserter marinemusikken har gjort med Ole Edvard Antonsen og er skrevet av Nils Ferlin og Leif Strand.

Flere av stykkene øverst i listen er spilt likt antall ganger og deler derfor tredje plassen med 4 fremføringer. Et av disse stykkene er *Folk Dances* av Dmitrij Sjostakovitsj. Stykket regnes for å være en del av standardrepertoaret for blåseensemble (Pease, 2022). Om det ble skrevet for et blåseensemble eller ikke har det ikke vært like lett å finne ut av, men det er blitt arrangert for blåseensemble av H. Robert Reynolds som fremdeles er standard utgave i dag (Ibid).

STYKKE	2002
The music of Nat King Cole	5
Men går jag över ängarna	5
Suite	4
Folkdances	4
Erik Bye m/KNMM	4
Trompetkonsert	4
Napoli	4

I 2003 er Ole Edvard Antonsen med på fem konserter marinemusikken holder. Et av stykkene som spilles er *Malaguena*. Dette er årets mest spilte stykke sammen med *O helga natt* som fremføres på hver julekonsert. Generelt er det lite orkester- eller korpsmusikk som topper listene i 2003, men mer rytmisk musikk med innslag av enkelte klassiske verker.

For øvrig er 2003 året marinemusikken får en ny sjefsdirigent. Leif Arne Pedersen holder sin første konsert med Marinemusikken som sjefsdirigent på fyrverkerikonserten dette året (Hansen & Sandaker 2020, s. 184). Marinemusikken fikk også ny sjef i 2003 etter at Arnstein Lund ble spurt om å overta som ny musikkinspektør i Forsvarets musikk. Ny sjef ble daværende tillitsvalgt i korpset, Truls Sanaker (Hansen & Sanaker 2020, s. 218). Et viktig grep Sanaker gjorde da han ble innsatt som sjef var å lage et strategidokument som sa noe om hvordan Marinemusikken skulle driftes de kommende årene (Hansen & Sanaker 2020, s. 219). Her ble viktige punkter som å øke synligheten til korpset i både radio og TV nevnt, dyrke egenarten til et militærkorps og delta på musikkfestivaler både i inn- og utland (Ibid).

6.5 Marinemusikkens vei videre inn i 2000-tallet

Innen årsskiftet 2004 har altså Marinemusikken fått en ny sjef, Truls Sanaker, og en ny sjefsdirigent Leif Arne Tangen Pedersen. Som nevnt i 6.4 får Marinemusikken deltatt på flere musikkfestivaler med Pedersen som sjefsdirigent, i tillegg til Sanaker sin strategiplan som fører dem også på utenlandsoppdrag (Hansen & Sanaker s. 219, 282).

I perioden 2004-2006 drar Marinemusikken på to utenlandsoppdrag. Først drar de til Spania i 2004 der de spiller to konserter. Bakgrunnen for turen var Marinemusikkens nylige vunnet Spellemannspris de fikk for albumet *I dur og blått*. Platen ble spilt inn i et samarbeid med Erik Bye og vant Spellemannprisen 2003 i kategorien visesang for innspilling (Hansen & Sanaker 2020, s. 220-221). Tildelingen ga mye medieoppmerksomhet og førte dem også videre på turne til Spania. Av repertoaret de brakte med seg til Spania er det flere norsketitler

å finne i tillegg til mer verdenskjente stykker som for eksempel *Bugler's Holiday* og låter av Count Basie.

Utenlandskonsert	Hjalarljod	Eivind Groven
Utenlandskonsert	Norsk Rapsodi nr.1	Johan Halvorsen
Utenlandskonsert	Valse Trieste	Jean Sibelius
Utenlandskonsert	Norske danser op. 35	Edvard Grieg
Utenlandskonsert	Lyrisk dans	Paul Okkenhaug / P. Farr
Utenlandskonsert	Fra hundrede hardingtoner	Geirr Tveitt
Utenlandskonsert	Tom-Eriks visa	Nils Lindberg
Utenlandskonsert	At angøra en brygga	Färnlöf/ Alfredson/ Danielsson
Utenlandskonsert	Reigen sliger geister	Christoph W. Gluck
Utenlandskonsert	Buglers holiday	Leroy Anderson
Utenlandskonsert	My man's gone now/ Summertime	George Gershwin
Utenlandskonsert	Blåbærli	Edvard Grieg
Utenlandskonsert	Eg veit i himmerik ei borg	Trad.
Utenlandskonsert	Pie Jesu	Andrew L. Webber
Utenlandskonsert	Valdresmarsj	Johannes Hansen
Utenlandskonsert	Bojarenes inntogsmarsj	Johan Halvorsen
Utenlandskonsert	Kong Haakon 7 Honnørmarsj	Oscar Borg
Utenlandskonsert	Fresh fruit from Fridy	Ukjent
Utenlandskonsert	Flåklypa-medley	Bent Fabricius - Bjerre
Utenlandskonsert	Eg ser deg utfor gluggen	Trad.
Utenlandskonsert	Count basie	Count Basie

6.6 Komponister og nasjonaliteter 2004-2006

I 2004 skjer det igjen et skifte mellom norsk og amerikansk musikk. Dette året spilles norsk musikk mer enn amerikansk. Norsk musikk ligger på toppen med 155 fremføringer, mens amerikansk musikk ligger på andreplass med 108 fremføringer. Dette året havner også østerriksk musikk høyere på listen enn tidligere, med en tredjeplass på 47 fremføringer.

Det mest spilte norske stykke er Norsk rapsodi nr. 1 av Johan Halvorsen. Andre kjente titler blant topp fem blant norske stykker er Norsk dans nr. 2 av Edvard Grieg, *Valdresmarsj* av Johannes Hansen og *Kong Haakon 7 Honnørmarsj* av marsjkomponisten Oscar Borg. Andrelassen med 9 fremføringer, *Eg ser deg utfor gluggen*, er et swing-arrangement over en norsk folkemelodi arrangert av Lars Erik Gudim.

NASJONALITET	STYKKE	2004
☐ Norsk	Norsk Rapsodi nr.1	9
	Eg ser deg utfor gluggen	7
	Norsk dans nr. 2	5
	Valdresmarsj	5
	Kong Haakon 7 Honnørmarsj	5

Når det kommer til amerikansk musikk ser vi en blanding av julemusikk, swingmusikk, marsj og amerikansk underholdningsmusikk. Flest fremføringer er det av *Mary's boychild* og *Winter Wonderland*, mens *The Stars and Stripes Forever* og *Well you needn't* deler tredjeplassen.

☐ Amerikansk	Mary's boychild	7
	Winter wonderland	6
	Count basie	4
	The Stars and Stripes Forever	4
	Well you needn't	4

Av østerriksk musikk spilles det dette året mye wienervalser. Titler som *An Der schönen blauen Donau*, *Enkevalsen* fra *Den glade enke* og ouverturen til *Flaggermusen* er å finne på listen. Det mest spilte østerrikske stykket er dog en julesang av Franz Grüber; *Stille nacht*. I Excel-arket har jeg valgt å notere den ned som *Silent Night*, da det i konsertprogrammene varierer med hvilke titler de bruker.

Også større verk som *Gran Partita* av Mozart fremføres også dette året. Marinemusikken arrangerer to mindre gruppe konserter dette året der messingensemble og treblåsenensemble fra korpset fremfører verk/stykker for mindre ensembler.

☐ Østerriksk	Silent night	7
	Wien, du Stadt meiner Träume	3
	Perpetuum mobile	3
	An Der schönen blauen Donau	3
	Overture til Flaggermusen	3

Av mest spilte komponister i 2004 finner vi to norske moderne komponister. Øverst har vi sangeren Halvdan Sivertsen med 30 fremføringer etterfulgt av Jan Magne Førde med 20 fremføringer. Det kan trygt sies at Marinemusikken gjør mye samarbeid med Brazz brothers gjengen generelt i perioden 2000-2006, og i 2004 holder de til sammen fire konserter. Med Halvdan Sivertsen spilles det tre konserter der det åpnes med *Valdresmarsj* før det spilles både Sivertsen sin musikk, men også musikk av Frode Alnæs og Thelonious Monk.

KOMPONIST	2004
Halvdan Sivertsen	30
Jan Magne Førde	20
John Phillip Sousa	19
Trad.	19
Georges Bizet	16

2004 er også året vi finner en marsjkomponist høyt på listen. John Philip Sousa ligger på en tredjeplass med 19 fremføringer. 2004 marker som nevnt tidligere i kapittelet (6.1) året for Sousa sitt 150 års jubileum og i den anledning holdt Marinemusikken en større jubileumskonsert for komponisten. *The Stars and Stripes Forever* spilles i tillegg på tre andre konserter dette året.

Fra George Bizet er det musikk fra hans mest kjente opera *Carmen* det spilles mest av. Habanera arien fra *Carmen* fremføres faktisk hele 6 ganger. Med andre ord spilles det en god blanding av populærmusikk, standard korpsrepertoar og klassiskrepertorar i 2004.

Georges Bizet	Habanera, Carmen
	Toreador, Carmen
	Overture til Carmen
	Forspill, Carmen
	Jeux d'enfants

Videre kommer vi til 2005. Dette er det året som er minst dokumentert i Marinemusikkens arkiv. Litt rart er det, for ifølge Hansen og Sanaker er Marinemusikken svært aktive dette året i forbindelse med jubileet for unionsoppløsningen. Vi kan derfor anta det mangler flere konsertprogram fra dette året i Marinemusikkens arkiv.

I 2005 er amerikansk musikk tilbake på toppen av listen over mest spilte nasjonaliteter med 88 fremføringer. Norsk musikk ligger som vanlig på en andreplass, dette året med 51 fremføringer. Videre ser vi engelsk, tysk og russisk musikk, men i år dukker også ungarsk musikk høyt oppe på listen.

NASJONALITET	2005
Amerikansk	88
Norsk	51
Engelsk	47
Ukjent	26
Tysk	22
Russisk	17
Ungarsk	16

Av norsk musikk ligger Grieg med tre stykker i toppen av mest spilte. Delt førsteplass er det mellom *Ved Rondane*, *Grenseløs Gud* (av Geir Lysne), *Du grønne glitrende tre* med melodi

av Grieg og *Amazing Grace*. Angående amerikansk musikk gjelder det samme som foregående år. Swingmusikk og julemusikk er det som topper listene, og mest spilte stykke er *Moonlight Serenade* av Glenn Miller.

Ser vi på de andre nasjonalitetene finner vi mye orkestermusikk transkribert for korps. Av engelsk musikk spilles blant annet *Nimrod* fra *Enigma variations* av Edward Elgar, Gustav Holst *Planetene, Jupiter - The Bringer of Joy* og *Hark the Echoing Air* fra Henry Purcell sin semiopera *The Fairy Queen*. Under russisk musikk spilles det titler som ouverture til *Ruslan of Ludmilla* av Mikhail Glinka, *Polovetsiske danser* av Alexander Borodin fra operaen *Prins Igor* og *Sirkus polka* av P. I. Tsjaikovskij.

Av ungarsk musikk er det kun to komponister det spilles stykker av. Den ene er Emmerich Kálmán med *Czardasfyrstinnen* og den andre komponisten det er spilt mest av blant ungarsk musikk er Frigyes Hidas. Hidas ble først i 1928 og døde i 2007 som gjør han til en av de mer moderne komponistene. Marinemusikken spiller. Verket som fremføres er Hidas sitt *Requiem* i samarbeid med Tunklang vokalensemble og flere solister. I konsertprogrammet står det blant annet skrevet at Hidas var en politisk engasjert komponist. Verket var komponert til minne om de omkomne i ulike kriger og markerte også Hidas sin motstand til det kommunistiske regimet i Ungarn året 1956. *Requiem* originalt skrevet for korps, kor og solister og hadde urpremiere i 1996 i Budapest med blant annet Budapest symfoniske blåseorkester. For øvrig kan det nevnes at Marinemusikkens fremføring den første fremføringen av verket i Norge.

Frigyes Hidas er også den komponisten som er mest spilt i år 2005 sett ut fra arkivet. Hidas ligger som nummer to etter trad. musikk og ellers er det Grieg som ligger som nest mest spilte komponist dette året. Videre ser vi en renessanse komponist ligge høyt oppe på listen. William Byrd (1540-1623) blir fremført totalt 9 ganger med tre forskjellige stykker: *John come kiss me now*, *The Earl of Oxford March* og *Pavane*. Byrd komponerte under to britiske

monarker i løpet av sin levetid, både Elizabeth I og Jacob (James) I.

KOMPONIST	2005	Totalsum
Trad.	25	25
Frigyas Hidas	14	14
Ukjent	12	12
Edvard Grieg	10	10
William Byrd	9	9
Gustav Holst	7	7
Johan Halvorsen	7	7

Så har vi endelig nådd år 2006, det siste året det blir tatt for seg i denne oppgaven. Perioden avsluttes ikke så ulikt som majoriteten av årene med mest spilt amerikansk musikk og deretter norsk musikk som nummer to. I 2006 er det riktignok fransk musikk som kaprer tredjeplassen der vi ofte har sett engelsk eller tysk musikk stått før. Fjerdeplassen er delt mellom italiensk og engelsk musikk.

NASJONALITET	2006	Totalsum
Amerikansk	105	105
Norsk	96	96
Fransk	36	36
Italiensk	30	30
Engelsk	30	30

Av amerikansk musikk finner vi stort sett swinglåter og storband titler øverst på listen i 2006. Også innslag av Leonard Bernstein sin musikk er å finne, blant annet utdrag fra *West Side Story*. Av de amerikanske komponistene er også Bernstein spilt mest etterfulgt av George Gershwin.

Amerikansk		
	Leonard Bernstein	11
	George Gershwin	6
	Ray Charles	4
	Jimmy Van Heusen / Sammy Cahn	4
	Irving Berlin	4
	Jule Styne	3
	Quincy Jones	3

Under norsk musikk er Nissa Nyberget igjen en hyppig spilt komponist og Marinemusikken har i 2005 igjen et samarbeid mellom han og Elisabeth Lindland. Et annet julekonsert samarbeid Marinemusikken gjør dette året er med trønder jazzgruppa The Source. Bandet var på dette tidspunktet svært inspirert av orientalsk/ arabisk musikk, noe som gjenspeilet seg i julekonsertene de holder denne perioden (bergenjazzforum u.å.).

Av fransk musikk er George Bizet mest spilt, også dette året med utdrag fra *Carmen*. Flere sanger med tekster av Edith Piaf blir fremført dette året, men og klassiske verk av Camille Saint-Saëns. Franske komponister kan og by på julemusikk. Adolphe Adam har komponert melodien til en av de mest kjente julesangene, hvert fall for oss her i norden. Sangen ble for alvor gjort kjent av den svenske tenoren Jussi Björling, nemlig *O helga natt* (Store norske leksikon 2022, om Jussi Björling).

Fransk	Komponist	Antall
	Georges Bizet	8
	Edit Piaf	5
	Claude Francois	4
	Gérard Jouannest	3
	Jules Massenet	3
	Charles Trenet/Leo Chauliac	2
	Camille Saint-Saëns	2
	Adolphe Adam	2

2006 kan sies å være det året som overrasker over hvilke komponister som er mest spilt. For selv om vi ser at de vanlige nasjonalitetene topper listen, er det en helt annen miks som topper listen over mest spilte komponister. Etter trad.melodier er det den polske komponisten Witold Lutoslawski med flest fremføringer. Totalt 24 ganger har musikken til Lutoslawski blitt fremført. Lutoslawski er en relativt moderne komponist og levde fra 1913-1994. Som komponist var han inspirert av blant annet neo-klassikeren Béla Bartók med innslag av folkemusikk i komposisjonene sine (Holen 2022, Store norske leksikon).

KOMPONIST	2006
Trad.	28
Witold Lutoslawski	24
The Source	14
Dmitrij Sjostakovitsj	13
Leonard Bernstein	11

Konsertene Lutoslawski fremføres på er to samarbeidskonserter mellom Marinemusikken og Forsvarets Stabsmusikk. Verkene som fremføres er *Concertino for Orchestra* og *Chantefleurs et chantefables* med Solveig Kringlebotn som solist. Sistnevnte er komponert i 1991, tre år før hans død spesifikt for Kringlebotn og er sammen med *Concertino for Orchestra* blant de mest kjente av Lutoslawskis komposisjoner (Holen 2022, Store norske leksikon).

6.7 Musikken mellom 2004-2006

Fram til nå har vi vært igjennom funnene sett over hele syv års perioden, sett nærmere på starten av 2000-tallet av både nasjonalitet på musikken som spilles, komposisjoner og hvilke stykker som er mest spilt hvert år. Vi har også dekket mest spilte nasjonaliteter og komponister i mellom 2004-2006. Før jeg runder av oppgaven vil jeg først kort gå igjennom de mest spilte stykkene hvert år mellom 2000-2006 slik som i kapittel 6.5.

Vi husker fra 2004 at norsk musikk er den mest spilte nasjonaliteten dette året. Av de norske stykkene er det Norsk rapsodi nr. 1 av Johan Svendsen som er mest spilt. Samme stykke topper også listen for mest spilte generelt dette året med 9 fremføringer. Videre nedover listen er det oftest musikk forbundet med jul som har flest fremføringer. *Nøtteknekkersuiten* av Tsjajkovskij, *Silent night (Stille nacht)* av Franz Grüber, *Deilig er jorden*, *Eg ser deg utfor gluggen* og *Mary's Boychild* deler alle 7 fremføringer hver dette året, mens habanera-arien fra Geroge Bizets *Carmen*, *Pie Jesu*, *Napoli* og *Winter Wonderland* har alle 6 fremføringer hver. Med andre ord er halvparten av topp 10 på mest spilte stykke i 2004 musikk vanligvis spilt ved juletider.

STYKKE	2004
Norsk Rapsodi nr.1	9
Nøtteknekkersuiten	7
Silent night	7
Deilig er jorden	7
Eg ser deg utfor gluggen	7
Mary's boychild	7
Habanera, Carmen	6
Pie Jesu	6
Napoli	6
Winter wonderland	6

I 2005 så vi at ungarsk musikk kom høyt oppe på listen, både i kategorien mest fremførte nasjonalitet og i kategorien mest fremførte komponist. Derimot er det et russisk og et amerikansk stykke som oftest blir fremført i 2005. *Snow Maiden: Dance of the Tumbles* av Nikolai Rimsky Korsakov og *Moonlight Serenade* av Glenn Miller. To vidt forskjellige stilarter topper altså listen etterfulgt av en salme; *Deilig er jorden*, og en julesang; *The Christmas song*. Stykket av Rimsky Korsakov er et utdrag fra operaen hans titulert *The Snow Maiden*. Rimsky Korsakov sine operaer kombinerte ofte eventyr og realisme, samtidig som

det også inneholdt en politisk-satire rettet mot tsarstyret i Russland (Andersen 2022, Store norske leksikon).

2005 er også det året vi ikke ser like mange norske komposisjoner høyt oppe på listen over mest spilte stykke. Som nevnt i kapittel 6.6 kan man stille et spørsmålstegn ved dette da 2005 marker hundre år etter unionsoppløsningen med Sverige. En forklaring kan være at det i arkivet mangler en del konsertprogram fra dette året. Som vi vet fra Hansen og Sanaker sin bok om Marinemusikken, skal 2005 i utgangspunktet være et ganske aktivt år, men ut fra arkivet er dette det minst dokumenterte av de syv årene i denne perioden.

STYKKE	2005
Snow maiden: Dance of the tumbles	5
Moonlight serenade	5
Deilig er jorden	4
The christmas song	4
Apple blossom time	3
Near you	3
Maria Wiegelied	3
Army of the Nile	3

Helst til slutt er vi kommet til 2006. Som i 2005, ligger norsk musikk langt nede på listen over mest fremførte stykker. Øverst finner vi for første gang et svensk stykke. *At angöra en brygga* er i utgangspunktet en svensk 60-talls film regissert av Tage Danielsson med musikk komponert av Lars Färnlöf og Charles Redland. Stykke som fremføres er arrangert av Lars Erik Gudim og musikken er hentet fra filmen.

På delt andreplass med 5 fremføringer hver finner vi ballettsuite nr. 4: *Scherzo, Deilig er jorden* og ballettsuite nr. 4: *Vals*. Suiten er skrevet av den russiske komponisten Dmitrij Sjostakovitsj, en komponist vi ser Marinemusikken ofte spiller i løpet av perioden 2000-2006.

Til slutt er det fire stykker med 4 fremføringer hver. Ingen av disse stykkene heller er har norske komponister. Stykkene det er snakk om er: ouverture fra Mozart sin *Tryllefløyten*, *My Way*, *Pomp and Circumstance* og *Hallelujah, I love her so*. Altså to klassiske verk originalt

skrevet for orkester, og to storbandlåter.

STYKKE	2006
At angøra en brygga	6
Ballettsuite nr. 4: Scherzo	5
Deilig er jorden	5
Ballettsuite nr. 4: vals	5
Overtyre til tryllefløyten	4
My Way	4
Pomp and Circumstance	4
Hallelujah, I love her so	4

Vi er nå kommet ved veis ende av oppgaven. Til slutt i kapittel 7 vil jeg oppsummere funnene fra kapittel 6, samt komme med forslag til videre forskning på forsvars musikkene i Norge.

7 Oppsummering og videre forskning

I kapittel 6 har funnene fra databasen basert på Marinemusikken sitt programarkiv blitt presentert. Både perioden 2000-2006 har blitt tatt for seg som helhet, og deretter har hvert år blitt gjennomgått. Av musikken Marinemusikken har spilt ser vi amerikansk musikk er det som blir mest fremført. Dette gjenspeiles også i hvert enkelt år med få unntak. Norsk musikk ligger jevnt på andreplass, både når det kommer til helhets oversikten, men også hvert enkelt år. Årene det fremføres mest norsk musikk er år 2000 og år 2004.

Utenom amerikansk og norsk musikk fremfører Marinemusikken jevnt over mest europeisk musikk der nasjonalitetene engelsk, tysk, fransk og italiensk er å finne blant topp ti. Til tross for en overvekt av europeisk og amerikansk musikk, er de også innom nasjonaliteter fra Sør-Amerika.

Sjanger på musikken som blir fremført varierer i stor grad fra storbandmusikk, arrangert musikk, verk opprinnelig skrevet for korps, men vi ser også hyppig forekomst av orkesterlitteratur. Større verk av komponister som Edvard Grieg, Leonard Bernstein, George Bizet og Johann Strauss (både den yngre og den eldre), blir spilt hvert år. Ved å spille både verker originalt skrevet for korps, urfremføringer av verk og standard orkesterlitteratur kan man argumentere for at Marinemusikken utgjør en vesentlig del av norsk kulturliv i tillegg til å bringe den videre.

De holder konserter for en hver type publikum, både unge og gamle. Konsertene konsentrerer seg mest for et sivilt publikum, men det arrangeres også konserter kun i forbindelse med Forsvaret og for deres personell (ref. Forsvarssjefens julebord/festkonsert). Det holdes forsvarsrelaterte konserter hvert år, men det minker noe utover 2000-tallet. Likevel gir det grunnlag for å si at Marinemusikken arbeider for å bli forbundet med Forsvaret.

7.1 Marinemusikken i dag

I dag består Marinemusikken av 27 musikere. De er det forsvarskorpset som har gjort mest innspillinger, og har blant annet vunnet en Spellemannspris. I 2020 fylte Marinemusikken

200 år, som grunnet pandemi, ble feiret året etter. I 2022 urfremførte de kanskje et av de største verkene de har gjort hittil *Krigsseilerrekviem* av Bjørn Morten Christophersen. Urfremføringen ble holdt i Oslo konserthus og ble fremført sammen Operakoret og solister med Bjarte Engeset som dirigent.

Til tross for høyt aktivitetsnivå er Marinemusikken sammen med resten av forsvarsmusikkene stadig truet med nedbemanning og nedleggelse. Som et av de korpene med et mindre tilholdssted uten tilknytning til et av Forsvarets sine hovedbaser, må Marinemusikken jobbe mye for å holde seg relevante som et forsvarskorps.

I og med at trusselen om nedleggelse og nedbemanning er såpass vedvarende, (trussel om nedleggelse i snitt hvert 8. år), er det rimelig å anta dette påvirker forsvarskorpene relativt kontinuerlig. Det har derfor vært vanskelig å påvise det i den valgte perioden. Korpsene jobber kontinuerlig og vi ser aktivitetsnivået er relativt høyt.

7.2 Videre forskning

Som nevnt finnes det ikke all verdens med forskning på Forsvarets musikk i Norge. Vi vet mye om den generelle historien til de ulike militærkorpene, men når det kommer til kartlegging av den og virksomheten til de respektive korpene. Persen nevner selv det er blitt gjort lite forskning på militærmusikken før 1814, hvilken viktighet militærmusikerne utgjorde for det lokale musikkliv og militærmusikkens rolle i det sivile musikkliv (2018, s. 14).

Databasen denne oppgaven baserer seg på, åpner også opp for mer forskning på kvinner i forsvarskorpene, både utøvende musikere, dirigenter, men også kvinnelige komponister. Det er også rom for å gå enda mer i detalj på de enkelte årene enn det jeg har fått gjort i oppgaven. Det finnes mye man kan diskutere når det kommer til repertoaret, for eksempel hvordan det gjenspeiler tidsperioden det ses nærmere på.

Som nevnt ligger det flere tiår med repertoar og konsertvirksomhet i Marinemusikkens arkiv, noe det sikkert gjør hos de andre forsvarskorpene også. Med andre ord er mulighetene mange. Jo mer det forskes på og flere artikler blir skrevet, desto mer forskning har man å kunne sammenligne som kan gi ulike innfallsvinkler på problemstillinger i dag, i tillegg til ivaretaging av Forsvarets musikk sin helhetlige historie.

Kilder

Bøker

Benestad, F. (2009). *Musikklære : En grunnbok* (4. utg. ed.). Oslo: Universitetsforl.

Brean, A., Skeie, G., & Sandemose, I. (2019). *Musikk og hjernen : Om musikkens magiske kraft og fantastiske virkning på hjernen*. Oslo: Cappelen Damm.

Hansen, J., Sanaker, T., & Kongelige norske marines musikkorps. (2020). *Marinemusikken 200 år : "for konge, fedreland og flaggets heder"* (Første utgave. ed.). Skallestad: Ares forlag.

Persen, N., & Forsvarets musikk. (2018). *I storm og stille : Forsvarets musikk 1818-2018*. Oslo: Forsvarets musikk.

Artikler i bøker

Herresthal, Harald (2018). «200 år med norsk militærmusikk». I *I storm og stille : Forsvarets musikk 1818-2018*, redigert av Niels K. Persen, 105-109. Oslo: Forsvarets musikk

Illevold, Bente (2018). «Militærmusikk og samfinn». I *I storm og stille : Forsvarets musikk 1818-2018*, redigert av Niels K. Persen, 133-165. Oslo: Forsvarets musikk.

Persen, Niels K (2018). «Norsk militærmusikk i 200 år.». I *I storm og stille : Forsvarets musikk 1818–2018*, redigert av Niels K. Persen, 12–103. Oslo: Forsvarets musikk.

Artikler

Rempe, M. (2017). Cultural Brokers in Uniform: The Global Rise of Military Musicians and Their Music. *Itinerario*, 41(2), 327-352. doi:10.1017/S0165115317000390

Arkiv

Konsertprogram, år 2000. Kongelig norske marines musikkorps programarkiv, Horten.

Konsertprogram, år 2001. Kongelig norske marines musikkorps programarkiv, Horten.

Konsertprogram, år 2002. Kongelig norske marines musikkorps programarkiv, Horten.

Konsertprogram, år 2003. Kongelig norske marines musikkorps programarkiv, Horten.

Konsertprogram, år 2004. Kongelig norske marines musikkorps programarkiv, Horten.

Konsertprogram, år 2005. Kongelig norske marines musikkorps programarkiv, Horten.

Konsertprogram, år 2006. Kongelig norske marines musikkorps programarkiv, Horten.

Masteroppgaver og hovedoppgaver

Holtan, Svein (2006). Den standhaftige militærmusikken : forsvarets musikk og den lange debatten om nedleggelse. Oslo: Institutt for forsvarsstudier. Hentet 12. April fra <https://fhs.brage.unit.no/fhs-xmlui/handle/11250/99447>

Øwre, Moksnes, Jan Viggo (2018). Luftforsvarets musikkorps : Korpsets historie fra 1818, med særskilt fokus på endringer og profesjonalisering gjennom utvikling av ledelsesstruktur i tidsperioden 1945-1990. Trondheim: Institutt for musikk

Rapporter

Brundtland Steder, Frank, Voie, Øyvind Albert (2021). *Arbeidsmiljø og helseprofil hos musikere – en spørreundersøkelse blant profesjonelle militære og sivile musikkorkestre i Norge*. (FFI rapport 21/00854) Forsvarets forsknings institutt. Hentet 15. Mai 2022 <https://www.ffi.no/publikasjoner/arkiv/arbeidsmiljo-og-helseprofil-hos-musikere-en-sporreundersokelse-blant-profesjonelle-militaere-og-sivile-musikkorkestre-i-norge>

Kilden teater og kulturhus (2020). *Årsrapport 2019*. Hentet fra https://issuu.com/kildenteater-ogkonserthus/docs/kilden_rapport_2019-lr-issuu

Stavanger symfoniorkester (2020). *Årsberetning 2019*. Hentet fra https://sso.no/wp-content/uploads/2020/12/SSO_a%CC%80arsberetning_2019_0112.pdf

Norske utredninger

NOU 1979: 50. Forsvarets musikk : vurdering av Forsvarets musikk fremtidige organisasjon/virksomhet. Oslo: Universitetsforlaget.

Stortingsmeldinger

Forsvarsdepartementet (2009). «Kultur å forsvare» *Om kulturvirksomheten i Forsvaret frem mot 2020*. (St.meld. nr. 33 (2008-2009)). Hentet 2. Mai fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-33-2008-2009-/id557259/>

Nettavis/ Nettartikler

Bjerke, Marte, Askerød, Mona (2018, 26. april). Militærkorpene: Truet i 200 år. *Kontekst_*. Hentet 12. Juni <https://www.kontekst.no/militaerkorpene-truet-i-200-ar/>

Finsrud, Even (2021, 26. juni). Forsvarets musikk: - Vi må hele tiden vise at vi er relevante. *Kontekst_*. Hentet 14. Juni 2022 <https://www.kontekst.no/forsvarets-musikk-vi-ma-hele-tiden-vise-at-vi-er-relevante/?fbclid=IwAR2wERPkONqirRZYjeW64qmAKiCRBnrZ3kY7YR3g09s-j2dxRD5tvKZo570>

Store norske leksikon

Aksdal, Bjørn; Ledang, Ola Kai; Holen, Arne: *folkemusikk* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 19. oktober 2022 fra <https://snl.no/folkemusikk>

Andersen, Rune J.: *Nikolaj Rimskij-Korsakov* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 25. oktober 2022 fra https://snl.no/Nikolaj_Rimskij-Korsakov

Andersen, Rune J.: *Wilhelm Peterson-Berger* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 18. oktober 2022 fra http://snl.no/Wilhelm_Peterson-Berger

Auld Lang Syne i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 19. oktober 2022 fra https://snl.no/Auld_Lang_Syne

Axner Ims, Gunvald: *janitsjar* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 24. mai 2022 fra <https://snl.no/janitsjar>

Bergh, Johs; Ausland Omdal, Stian; Jazzbasen; Stendahl, Bjørn: *Jan Magne Førde* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 20. oktober 2022 fra https://snl.no/Jan_Magne_F%C3%B8rde

Bratbergsengen, Kjell: *database* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 21. mai 2022 fra <https://snl.no/database>.

Dybsand, Øyvin: *Johan Halvorsen* i *Norsk biografisk leksikon* på snl.no. Hentet 18. oktober 2022 fra https://nbl.snl.no/Johan_Halvorsen

Endresen Dahl, Nikolai: *affektlære* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 29. mai 2022 fra <https://snl.no/affektl%C3%A6re>

Gisle, Jon: *melding til Stortinget* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 30. oktober 2022 fra https://snl.no/melding_til_Stortinget

Greve, Tim: *Napoleon 1. Bonaparte* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 30. mai 2022 fra https://snl.no/Napoleon_1._Bonaparte

Gundersen, Egil Arnt; Vilhelmsen, Ingebjørg: *musikkorps* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 20. oktober 2022 fra <https://snl.no/musikkorps>

Gundersen, Egil Arnt: *John Philip Sousa* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 20. oktober 2022 fra https://snl.no/John_Philip_Sousa

Holen, Arne: *Witold Lutoslawski* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 24. oktober 2022 fra https://snl.no/Witold_Lutos%C5%82awski

Hosar, Halvor K.: *Percy Grainger* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 20. oktober 2022 fra https://snl.no/Percy_Grainger

Jussi Björling i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 24. oktober 2022 fra https://snl.no/Jussi_Bj%C3%B6rling

Ledang, Ola Kai: *militærmusikk* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 24. mai 2022 fra <https://snl.no/milit%C3%A6rmusikk>

Sejersted, Francis: *1814 - Det selvstendige Norges fødsel* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 26. mai 2022 fra https://snl.no/1814_-_Det_selvstendige_Norges_f%C3%B8dsel

sjanti i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 30. mai 2022 fra <https://snl.no/sjanti>
Sundqvist, Anneli; Bering, Bjørn: *arkiv* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 30. mai 2022 fra <https://snl.no/arkiv>

Svendsen, Trond Olav: *Leonard Bernstein* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 20. oktober 2022 fra https://snl.no/Leonard_Bernstein

Svendsen, Trond Olav: *Promenadekonsertene i London* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 19. oktober 2022 fra https://snl.no/Promenadekonsertene_i_London

Vold, Thurid: *nasjonalromantikken* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 26. mai 2022 fra <https://snl.no/nasjonalromantikken>

Andre nettsider

Andy Pease (2016) : *Folk Dances by Dmitri Shostakovich*. Fra Wind Band Literature. <https://windliterature.org/2016/09/29/folk-dances-by-dmitri-shostakovich/>

Arkivverket (u.å.) : *Introduksjon til arkivene*. Arkivverkets hjemmeside. Hentet fra <https://www.arkivverket.no/kom-i-gang-med-arkiv/introduksjon-til-arkivene>

Bergen brazzforum (2022). *The Source*. Hentet fra <https://bergenjazzforum.no/the-source/>

Forsvarets musikk (u.å.) : *Kultur å forsvare*. Forsvarets musikk hjemmeside. Hentet fra <https://kultur.forsvaret.no/forsvarets-musikk>

Jan Magne Førde (u.å.). *Biografi*. Hjemmeside hentet fra http://www.janmagneforde.no/?page_id=504

Lewis, R. (2017, May 19). *Auld Lang Syne*. *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/topic/Auld-Lang-Syne>

Microsoft Support (u.å.) : *Access eller Excel til å ordne dataene*. Hentet fra <https://support.microsoft.com/nb-no/office/bruke-access-eller-excel-til-%C3%A5-ordne-dataene-09576147-47d1-4c6f-9312-e825227fcaea>

Oscars (u.å.) : *The 15th Academy Awards 1943*. Experience over nine decades of the Oscars from 1927-2022. Hentet fra <https://www.oscars.org/oscars/ceremonies/1943>

Oslo filhamoni (u.å.) : *Om oss*. <https://ofo.no/no/om-oss>

